RETTENS DOM (Fjerde Afdeling)

15. december 2010 *

I sag T-427/08,

Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR), Bruxelles (Belgien), ved advokat P. Mathijsen,

sagsøger,

mod

Europa-Kommissionen, først ved X. Lewis og F. Ronkes Agerbeek, siden ved F. Ronkes Agerbeek og F. Castilla Contreras, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

* Processprog: engelsk.

støttet af:

Richemont International SA, med hjemsted i Bellevue (Schweiz), ved advokat J. Ysewyn og solicitor H. Crossley,

intervenient,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning K(2008) 3600 af 10. juli 2008 om afvisning af sagsøgerens klage i sag COMP/E-1/39097,

har

RETTEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, O. Czúcz (refererende dommer), og dommerne I. Labucka og K. O'Higgins,

justitssekretær: fuldmægtig K. Pocheć,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 3. februar 2010,

afsagt følgende

Dom

Sagens faktiske omstændigheder

1 Sagsøgeren, Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR), er en sammenslutning uden gevinst for øje, som er dannet af syv nationale sammenslutninger fra seks medlemsstater, der repræsenterer uafhængige urreparatørers interesser.

2 Den 20. juli 2004 indgav sagsøgeren en klage til Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber over flere virksomheder, herunder intervenienten, som arbejder i urfremstillingsindustrien (herefter »de schweiziske urfabrikanter«). Sagsøgeren anmeldte, at der forelå en aftale eller en samordnet praksis mellem fabrikanterne, og mente, at der forelå misbrug af en dominerende stilling som følge af fabrikanternes afslag på fortsat at forsyne de uafhængige urreparatører med reservedele.

3 Ved skrivelse af 28. april 2005 meddelte Kommissionen sagsøgeren sit foreløbige standpunkt vedrørende klagen (herefter »det foreløbige standpunkt«). Som afslutning på sin undersøgelse anførte Kommissionen, at den ikke havde fundet noget bevis for, at der forelå en samordnet praksis eller en aftale mellem fabrikanterne af luksusprægede ure. Desuden mente Kommissionen ikke, at der fandtes et særskilt marked for reparations- og vedligeholdelsestjenesteydelser, men at leveringen af sådanne

tjenesteydelser var et kendetegn ved markedet for luksusprægede ure, som var meget konkurrencepræget. Følgelig konkluderede Kommissionen, at de faktiske omstændigheder, der var anført i klagen, ikke stred mod artikel 81 EF og 82 EF.

4 Ved skrivelse af 20. juli 2005 meddelte sagsøgeren Kommissionen sine skriftlige bemærkninger til det foreløbige standpunkt, hvori man fastholdt, at de schweiziske urfabrikanters afslag på fortsat at levere reservedele tilsidesatte de fællesskabsretlige konkurrenceregler.

5 Ved skrivelse af 13. december 2007 underrettede Kommissionen sagsøgeren om, at den efter en gennemgang af de faktiske og retlige omstændigheder, som sagsøgeren havde fremført i sin klage og i sine andre bemærkninger, i overensstemmelse med artikel 7, stk. 1, i Kommissionens forordning (EF) nr. 773/2004 af 7. april 2004 om Kommissionens gennemførelse af procedurer i henhold til […] artikel 81 [EF] og 82 [EF] (EUT L 123, s. 18) fastholdt sin foreløbige konklusion, hvorefter der ikke forelå nogen tilstrækkelig interesse for Fællesskabet i en fortsat undersøgelse af de påståede overtrædelser. Ved skrivelse af 30. januar 2008 besvarede sagsøgeren denne skrivelse, idet man fastholdt sit oprindelige standpunkt.

6 Den 10. juli 2008 vedtog Kommissionen beslutning K(2008) 3600, hvorved den afviste klagen med henvisning til, at der ikke forelå nogen tilstrækkelig interesse for Fællesskabet i en fortsat undersøgelse af de påståede overtrædelser (herefter »den anfægtede beslutning«).

7 Kommissionen baserede denne konklusion om, at der ikke forelå nogen tilstrækkelig interesse for Fællesskabet, på fire hovedbetragtninger.

8 For det første anførte Kommissionen, at klagen højst vedrørte et marked eller et markedssegment af en begrænset størrelse, og at markedets økonomiske betydning dermed også var begrænset (den anfægtede beslutning, punkt 8).

9 For det andet tilføjede Kommissionen, at den ikke på grundlag af oplysninger, den var i besiddelse af, kunne konkludere, at der forelå et kartel eller en konkurrencebegrænsende samordnet praksis mellem de schweiziske urfabrikanter, og at det navnlig ikke var sandsynligt, at de af fabrikanterne anvendte selektive distributionssystemer ikke skulle være omfattet af gruppefritagelsen, der er fastsat i Kommissionens forordning (EF) nr. 2790/1999 af 22. december 1999 om anvendelse af […] artikel 81, stk. 3, [EF] på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis (EFT L 336, s. 21) (den anfægtede beslutning, punkt 43).

10 For det tredje anførte Kommissionen, at den havde undersøgt det primære marked for luksus- og prestigeprægede ure, samt to eftersalgsmarkeder, nemlig markedet for reservedele samt markedet for reparation og vedligeholdelse af luksus- og prestigeprægede ure, og at den var nået frem til den umiddelbare konklusion, at disse to eftersalgsmarkeder ikke udgjorde særskilte markeder, og at der således ikke syntes at foreligge en dominerende stilling, hvorfor spørgsmålet om misbrug ikke havde nogen relevans (den anfægtede beslutning, punkt 44).

11 For det fjerde bemærkede Kommissionen, at det på baggrund af dennes vurdering af de påståede overtrædelser måtte antages, at sandsynligheden for at fastslå en overtrædelse af konkurrencereglerne, selv ved tildeling af ekstra ressourcer til behandling af klagen, fortsat ville være lille, hvorfor en sådan tildeling ville være uforholdsmæssig (den anfægtede beslutning, punkt 8 og 45). Kommissionen tilføjede, at hvis det kunne fastslås, at de fællesskabsretlige konkurrenceregler var blevet overtrådt, forekom de nationale konkurrencemyndigheder eller domstole, der har kompetence til at anven-

de artikel 81 EF og 82 EF, under alle omstændigheder at være de rette til at behandle sådanne overtrædelser (den anfægtede beslutning, punkt 8).

Retsforhandlinger og parternes påstande

12 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 24. september 2008 anlagde sagsøgeren denne sag.

13 Ved processkrift indleveret til Rettens Justitskontor den 27. januar 2009 anmodede Richemont International om tilladelse til at intervenere i sagen til støtte for Kommissionens påstande. Ved kendelse af 30. marts 2009 tillod formanden for Rettens Fjerde Afdeling denne intervention.

14 Intervenienten har indgivet skriftligt indlæg, og de øvrige parter har afgivet deres bemærkninger hertil inden for de fastsatte frister.

15 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Fjerde Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling. I henhold til reglerne om foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse har Retten anmodet parterne om at besvare visse skriftlige spørgsmål og at fremlægge dokumenter. Parterne har efterkommet anmodningen inden for den fastsatte frist.

16 Parterne afgav indlæg og besvarede Rettens mundtlige spørgsmål under retsmødet den 3. februar 2010. Under retsmødet anmodede sagsøgeren om at lade en passage i Kommissionens svar på et skriftligt spørgsmål fra Retten udgå, idet sagsøgeren gjorde gældende, at passagen indeholdt en argumentation uden forbindelse med det stillede

spørgsmål, og at argumentationen i øvrigt var ny i forhold til den af Kommissionen i den anfægtede beslutning, i svarskriftet og i duplikken fremførte.

17 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Den anfægtede beslutning annulleres.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

— Intervenienten tilpligtes at betale sagsøgerens omkostninger i forbindelse med interventionen.

18 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

19 Intervenienten har nedlagt følgende påstande:

— Kommissionen frifindes.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale intervenientens omkostninger.

Retlige bemærkninger

20 Sagsøgeren har fremført fem anbringender til støtte for søgsmålet. Det første anbringende, som er opdelt i to led, vedrører dels en urigtig vurdering af, om der foreligger en interesse for Fællesskabet, dels ulovligheder vedrørende konstateringen af, at det i klagen omhandlede marked og dermed også dets økonomiske betydning er begrænset. Det andet anbringende vedrører en forkert definition af det relevante marked. Det tredje og fjerde anbringende vedrører henholdsvis en tilsidesættelse af artikel 81 EF og 82 EF. Det femte anbringende vedrører magtfordrejning, som består i den forsinkede påberåbelse af den manglende interesse for Fællesskabet, en urigtig gengivelse af stævningens indhold og manglende objektivitet i Kommissionens undersøgelse.

21 Det skal påpeges, at begrundelserne til støtte for Kommissionens konklusion om, at der ikke er en tilstrækkelig interesse for Fællesskabet i en fortsat behandling af sagen, bestrides af sagsøgeren ikke blot i det første, men også i det andet, tredje og fjerde anbringende. Retten har således fundet det hensigtsmæssigt først at behandle det andet led af det første anbringende vedrørende størrelsen på det i klagen omhandlede marked og dets økonomiske betydning og ikke at behandle det første led af det første anbringende vedrørende spørgsmålet, om der er en interesse for Fællesskabet, før den har taget stilling til, om det andet, tredje og fjerde anbringende er velbegrundede.

1. *Om størrelsen på det i klagen omhandlede marked og dets økonomiske betydning*

Parternes argumenter

22 Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionen i den anfægtede beslutnings punkt 8 til støtte for konklusionen om, at der ikke var nogen tilstrækkelig interesse i en fortsat undersøgelse, har påberåbt sig, at klagen kun vedrørte et marked(ssegment) »af begrænset størrelse[,] og [at dets økonomiske betydning] dermed også [var] […] begrænset […]«. Kommissionen havde imidlertid undladt at identificere dette marked, at kvantificere størrelsen og at beskrive dets økonomiske betydning, hvorved den tilsidesatte sin begrundelsespligt. Tilsvarende havde Kommissionen undladt at tage hensyn til det forhold, som sagsøgeren havde påpeget under den administrative procedure, at uafhængige urmagere i de 27 medlemsstater påvirkes af de schweiziske urfabrikanters praksis, og at denne praksis truer et helt håndværksfag med at forsvinde.

23 Kommissionen har, støttet af intervenienten, anført, at den fuldstændige analyse og begrundelse af standpunktet om, at der ikke forelå nogen tilstrækkelig interesse for Fællesskabet, ikke blot fremgår af den af sagsøgeren kritiserede indledende del af den anfægtede beslutning, men også af hele den anfægtede beslutning, navnlig af punkt 12-26. I disse punkter er det relevante primære marked (det for tjenesteydelser i form af reparation og vedligeholdelse af de nævnte ure samt det for reservedele for urene) klart præsenteret.

24 Kommissionen har tilføjet, at konstateringen i den anfægtede beslutnings punkt 8, hvorefter markedet er af begrænset størrelse, og at dets økonomiske betydning følgelig også er begrænset, støttes af udtalelsen i samme punkt, hvorefter det af oplys-

ninger, som Kommissionen har modtaget, fremgår, at »eftersalgsservice vedrørende luksus- eller prestigeprægede ure [størrelsesmæssigt] kun udgør en ubetydelig del af den samlede omsætning i forbindelse med salg af luksus- eller prestigeprægede ure, eftersom det skal tages i betragtning, at de nævnte ure kun udgør et vist segment af det samlede urmarked«.

25 Kommissionen har tilføjet, at den påståede manglende begrundelse var en følge af uenighed med sagsøgeren om definitionen af det relevante marked. Ifølge Kommissionen skal de to eftersalgsmarkeder undersøges under ét med det primære marked, nemlig med markedet for luksus- eller prestigeprægede ure (den anfægtede beslutning, punkt 16), som de er nært forbundet med. I den anfægtede beslutning er det anført, at eftersom det primære marked er konkurrencepræget, er dette også tilfældet for eftersalgsmarkederne (den anfægtede beslutning, punkt 18), således at det ikke havde været nødvendigt at fastslå størrelsen og den økonomiske betydning af eftersalgsmarkederne, eftersom disse markeder ikke var de eneste markeder, der var genstand for vurderingen af konkurrencen. Den omstændighed, at sagsøgeren ikke er enig i denne definition af markedet, betyder ikke, at den anfægtede beslutning er utilstrækkeligt begrundet i den henseende.

Rettens bemærkninger

26 Ifølge retspraksis skal Kommissionen, som ifølge artikel 85, stk. 1, EF har til opgave at påse anvendelsen af artikel 81 EF og 82 EF, fastlægge og gennemføre Unionens konkurrencepolitik og er med henblik herpå tillagt en skønsbeføjelse ved behandlingen af klager (Rettens dom af 26.1.2005, sag T-193/02, Piau mod Kommissionen, Sml. II, s. 209, præmis 80, og af 12.7.2007, sag T-229/05, AEPI mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 38).

27 Når Kommissionen under udøvelse af denne skønsbeføjelse beslutter at prioritere de klager, den modtager, forskelligt, kan den ikke blot fastlægge den rækkefølge, hvori klagerne skal behandles, men også afvise en klage med den begrundelse, at der ikke er en tilstrækkelig interesse for Fællesskabet i en fortsat behandling af sagen (Rettens dom af 14.2.2001, sag T-62/99, Sodima mod Kommissionen, Sml. II, s. 655, præmis 36; jf. i denne retning Rettens dom af 24.1.1995, sag T-5/93, Tremblay m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 185, præmis 59 og 60).

28 Kommissionens skønsbeføjelse er dog ikke ubegrænset. Den er forpligtet til at tage hensyn til alle relevante retlige og faktiske omstændigheder med henblik på at afgøre, hvilken stilling der bør tages til en klage. Den er navnlig forpligtet til omhyggeligt at undersøge samtlige faktiske og retlige omstændigheder, som klageren bringer til dens kundskab (jf. Domstolens dom af 17.5.2001, sag C-450/98 P, IECC mod Kommissionen, Sml. I, s. 3947, præmis 57 og den deri nævnte retspraksis). Tilsvarende er Kommissionen undergivet en begrundelsespligt, når den afviser at fortsætte behandlingen af en klage, idet denne begrundelse skal være tilstrækkelig præcis og detaljeret til, at Retten kan foretage en effektiv prøvelse af Kommissionens udøvelse af sin skønsbeføjelse til at opstille prioriteter (Domstolens dom af 4.3.1999, sag C-119/97 P, Ufex m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 1341, præmis 89-91, og dommen i sagen Sodima mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 41 og 42).

29 I det foreliggende tilfælde har Kommissionen konstateret følgende i den anfægtede beslutnings punkt 8 og 9:

»8 Kommissionen bemærker navnlig, at klagen højst vedrører et marked(ssegment) af begrænset størrelse og dermed også af begrænset økonomisk betydning. På trods af flere forespørgsler til urfabrikanterne var det ganske vist vanskeligt at indhente præcise statistikker og tal vedrørende størrelsen på de markeder — primære og sekundære — som er genstand for klagen. Henset til de af Kommissionen modtagne oplysninger ses det dog umiddelbart, at størrelsen på eftersalgsservice vedrørende luksus- eller prestigeprægede ure kun udgør en ubetydelig del af den samlede omsætning i forbindelse med salg af luksus- eller prestigeprægede ure, eftersom det skal tages i betragtning, at de nævnte ure kun

udgør et vist segment af det samlede urmarked. Endvidere har den umiddelbare vurdering af klagerens argumenter ikke givet pålidelige oplysninger, på grundlag af hvilke det på dette stadium var muligt at konkludere, at det er sandsynligt, at der i det foreliggende tilfælde er sket overtrædelse af konkurrencereglerne. Det forekommer også usandsynligt, at overtrædelserne skulle opdages efter først at have afsat midler til en undersøgelse. Endelig, selv hvis det var muligt at fastslå overtrædelser i den foreliggende sag, ses de nationale konkurrencemyndigheder eller domstole at være de rette til at behandle sådanne overtrædelser. Disse myndigheder og domstole har kompetence og pligt til at anvende […] artikel 81 [EF] og 82 [EF].

9 På baggrund af det ovenstående forekommer det derfor at være uforholdsmæssigt at afsætte Kommissionens begrænsede ressourcer til at fortsætte undersøgelsen af sagen. Kommissionen er således nået frem til den konklusion, at klagen skal afvises, fordi den ikke har nogen interesse for Fællesskabet af den grund, at de mulige virkninger af de påståede overtrædelser vil have en begrænset indvirkning på fællesmarkedets funktion på grund af kompleksiteten af den påkrævede undersøgelse og på grund af den begrænsede sandsynlighed for at kunne bevise overtrædelserne.«

30 Først skal Retten behandle sagsøgerens klagepunkt om, at Kommissionen har undladt at tage hensyn til det i klagen anførte forhold, at den praksis, der er genstand for klagen, vedrører hele Den Europæiske Unions område.

31 Det skal indledningsvis fastslås, at sagsøgerens udtalelse i klagen hvad angår den geografiske udstrækning af den omhandlede praksis ikke er blevet bestridt af Kommissionen hverken i dennes foreløbige standpunkt eller i den anfægtede beslutning. Desuden indrømmede Kommissionen under retsmødet, at den rådede over oplysnin-

ger, hvorefter den omhandlede praksis forekom i »fem eller seks medlemsstater«, og hvorom Kommissionen hverken kunne be- eller afkræfte, at den ikke også forekom i de andre medlemsstater.

32 Desuden finder Retten, at det pågældende områdes udstrækning nødvendigvis har relevans for størrelsen af det eller de omhandlede marked(er). Betydningen af den af sagsøgeren i dennes klage fremførte omstændighed styrkes desuden i den foreliggende sag af, at det klart er anført, at klagen ikke vedrører et lokalt marked, men et eller flere markeder, der omfatter i hvert fald fem medlemsstaters område og muligvis hele Unionens område.

33 Da Kommissionen således i sin vurdering af det pågældende markeds størrelse og dets økonomiske betydning har undladt at inddrage denne omstændighed, har Kommissionen tilsidesat sin pligt til at tage hensyn til alle relevante retlige og faktiske omstændigheder samt til omhyggeligt at undersøge samtlige sådanne omstændigheder, som sagsøgeren bringer til dens kundskab (jf. den i præmis 28 ovenfor nævnte retspraksis).

34 Dernæst skal Retten undersøge sagsøgerens klagepunkt om den utilstrækkelige begrundelse i konklusionen i den anfægtede beslutning vedrørende den begrænsede størrelse af det i klagen omhandlede marked.

35 Hvad angår identificeringen af det marked, som denne konklusion vedrører, skal det først og fremmest fastslås, at den anfægtede beslutning, sådan som Kommissionen har bemærket, indeholder mere præcise konstateringer angående de undersøgte markeder, navnlig i punkt 15. Her henviste Kommissionen til, at den havde foretaget sin undersøgelse under den forudsætning, at »markedet for luksus- eller prestigeprægede ure [var] et relevant og særskilt primært marked«, og at den således havde »undersøgt markedet for luksus- eller prestigeprægede ure som det primære marked samt to eftersalgsmarkeder — det ene for [tjenesteydelserne] reparation og ved-

ligeholdelse af luksus- eller prestigeprægede ure og det andet for reservedele til [de nævnte] ure«. Det fremgår også af den anfægtede beslutning, at Kommissionen går ud fra, at de to eftersalgsmarkeder ikke udgør relevante uafhængige markeder, men skal betragtes under ét med det primære marked, nemlig med markedet for luksus- eller prestigeprægede ure.

36 Under retsmødet har Kommissionen som svar på et spørgsmål fra Retten i denne henseende udtalt, at dens konstatering vedrørende den begrænsede størrelse af det marked(ssegment), der var genstand for klagen, angik markedet for luksus- eller prestigeprægede ure, fordi de af klagen tilsigtede schweiziske urfabrikanter kun fremstiller sådanne ure.

37 Indledningsvis skal det dog fastslås, at Kommissionen selv i den anfægtede beslutnings punkt 3 anførte, at sagsøgerens klage ifølge dennes påstande vedrørte en konkurrencebegrænsning »på markedet for reparation og vedligeholdelse af ure«.

38 Herefter skal det fastslås, at flere af de i klagen berørte markeder inddrages i det andet punktum i den anfægtede beslutnings punkt 8, eftersom Kommissionen her anfører, at det var »vanskeligt at indhente præcise statistikker og tal vedrørende størrelsen på de markeder — primære og sekundære — som er genstand for klagen«. Denne konstatering står i kontrast til entalsformen, som er brugt i samme punkts første punktum, hvorefter »klagen højst vedrører et marked(ssegment) af begrænset størrelse«.

39 Heraf følger, at det er umuligt for Retten med sikkerhed at fastslå, om Kommissionens konstatering vedrørende den begrænsede størrelse på det eller de relevante marked(er) vedrører markedet for luksus- eller prestigeprægede ure, markedet for tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse af sådanne ure eller begge markeder.

40 For det andet må det fastslås, at den anfægtede beslutning ikke indeholder oplysninger angivet i tal eller overslag vedrørende størrelsen af disse markeder, og i øvrigt heller ikke vedrørende størrelsen på det generelle marked for ure eller markedet for reservedele. Kommissionen har nemlig alene støttet sin konklusion, hvorefter markedet for luksus- eller prestigeprægede ure og/eller markedet for tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse af sådanne ure er af begrænset størrelse, på argumentet om, at markedet for luksus- eller prestigeprægede ure er mere begrænset end det generelle marked for ure, og om, at størrelsen på markedet for eftersalgsservice af sådanne ure er endnu mere begrænset end størrelsen på markedet for luksus- eller prestigeprægede ure.

41 I mangel på et absolut referencepunkt, som bl.a. kunne bestå af omsætningstal eller af overslag vedrørende størrelsen på mindst ét af disse markeder, gør alene oplysninger vedrørende disse markeders relative størrelser indbyrdes det dog ikke muligt for Retten at efterprøve, om det er en rigtig konstatering, at klagen højst vedrører et marked af begrænset størrelse, hvorfor den økonomiske betydning af dette marked således også er begrænset.

42 I øvrigt har Kommissionen under retsmødet indrømmet, at denne konstatering ikke var støttet på præcise tal.

43 Kommissionens begrundelse af sin påstand om, at klagen højst vedrører et marked(ssegment) af begrænset størrelse, og at dets økonomiske betydning derfor også er begrænset, er således utilstrækkelig.

44 De øvrige betragtninger, som Kommissionen har nævnt i den anfægtede beslutning og fremført for Retten, kan ikke drage denne konklusion i tvivl.

45 Kommissionens bemærkning i den anfægtede beslutnings punkt 8 vedrørende vanskelighederne ved at indhente oplysninger om størrelsen på de markeder, der var genstand for klagen, kan for det første ikke støtte dens standpunkt. Ingen retsregel forpligtede nemlig Kommissionen til at udtale sig om størrelsen på det eller de marked(er), som var genstand for klagen. Eftersom Kommissionen besluttede at bruge konstateringen af, at »klagen højst vedrør[te] et marked(ssegment) af begrænset størrelse og dermed også af begrænset økonomisk betydning«, til at begrunde sit standpunkt om, at der ikke var en tilstrækkelig interesse for Fællesskabet i en fortsat behandling af klagen, var Kommissionen derimod forpligtet til at begrunde denne konstatering i tilstrækkeligt omfang.

46 For det andet kan Kommissionens argument om, at den i den anfægtede beslutning antog, at eftersalgsmarkederne skulle undersøges under ét med det primære marked for luksus- eller prestigeprægede ure, ikke ændre Rettens konklusion i præmis 43 ovenfor vedrørende den utilstrækkelige begrundelse. Kommissionen har nemlig heller ikke fremlagt oplysninger angivet i tal eller overslag vedrørende den samlede størrelse på alle disse markeder.

47 For det tredje har Kommissionens konstatering i den anfægtede beslutning om, at eftersalgsmarkederne i det væsentlige er konkurrenceprægede, fordi dette er tilfældet for det primære marked, ingen indvirkning på dens konstatering vedrørende den begrænsede størrelse på det marked(ssegment), der er genstand for klagen, eftersom konstateringen af, at markedet er begrænset, ikke kan udledes af den omstændighed, at det er konkurrencepræget.

48 Selv om Kommissionen i vid udstrækning har støttet sin konklusion vedrørende den ringe sandsynlighed for at kunne bevise overtrædelserne af de fællesskabsretlige konkurrenceregler på konstateringen af, at markedet for luksus- eller prestigeprægede ure er konkurrencepræget, udgør konstateringen vedrørende den begrænsede størrelse på det marked(ssegment), der er omhandlet i klagen, i opbygningen af ræsonnementet om, at der ikke foreligger nogen tilstrækkelig interesse for Fællesskabet, dog ikke desto mindre — som det fremgår af den anfægtede beslutnings punkt 8 — en selvstændig begrundelse i forhold til denne konstatering.

49 Det følger heraf, at sagsøgerens klagepunkter vedrørende den begrænsede størrelse og økonomiske betydning af det marked(ssegment), som er genstand for klagen, skal tages til følge. Det skal følgelig fastslås, at Kommissionen har tilsidesat sin pligt til at tage hensyn til alle relevante retlige og faktiske omstændigheder og til omhyggeligt at undersøge samtlige sådanne omstændigheder, som sagsøgeren bringer til dens kundskab, samt sin begrundelsespligt.

2. *Om definitionen af det relevante marked*

Parternes argumenter

50 Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionen fejlagtigt forkastede den definition af det relevante marked, som sagsøgeren havde foreslået i sin klage og fastholdt under hele den administrative procedure, nemlig definitionen »markedet for tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse af ure, det kan betale sig at reparere«.

51 Ved at erstatte begrebet »ure, det kan betale sig at reparere« med begrebet »luksus- eller prestigeprægede ure« har Kommissionen for det første kunstigt ændret klagens rækkevidde, navnlig i den anfægtede beslutnings punkt 12. Kommissionen har således forsøgt at reducere det undersøgte marked til en lille del af det omhandlede marked, hvilket har gjort det nemmere at nå til den konklusion, at det omhandlede marked eller markedssegment havde en ubetydelig størrelse. Definitionen af markedet som værende det for »luksus- eller prestigeprægede ure« støttes ikke af nogen til Kommissionen fremsendte dokumenter og er en ren opfindelse fra Kommissionens side.

52 For det andet har sagsøgeren bemærket, at Kommissionen henviser til markedet for »produkter« og til »markedet for luksus- eller prestigeprægede ure«, uanset at sagsøgeren gentagne gange under den administrative procedure anførte, at dette produktmarked ikke var af nogen direkte interesse for de uafhængige urreparatører.

53 Endvidere har Kommissionen i den anfægtede beslutnings punkt 17 og 18 fejlagtigt vurderet, at markedet for tjenesteydelserne vedligeholdelse og reparation ikke udgjorde et »relevant og særskilt marked«, men derimod skulle »undersøges under ét med det primære marked«. Ved at sammenblande disse markeder og foregive, at produktmarkedet var konkurrencepræget, konkluderede Kommissionen fejlagtigt, at der også var konkurrence på markedet for tjenesteydelserne.

54 Sagsøgeren har også anfægtet Kommissionens konstatering af, at »markedet for reservedele« til luksus- eller prestigeprægede ure ikke udgjorde et relevant og særskilt marked. Hvad angår den anfægtede beslutnings punkt 24 og 25 har sagsøgeren bemærket, at Kommissionen først har støttet sine erklæringer om, at »markedet for reservedele« ikke var det relevante marked, på det forhold, at forbrugerne kunne skifte til en anden fabrikants sekundære produkter. Muligheden for substitution foreligger dog kun i forhold til reservedele til de urværker, der er fremstillet af selskabet ETA, og som findes i størstedelen af schweiziske ure, netop fordi disse urværker og de dertil

passende reservedele fremstilles af et selskab, der ikke tilhører de schweiziske urfabrikanter, som klagen er rettet imod. De andre reservedele er derimod specifikke for hver schweizisk urfabrikant, og de dele, som er fremstillet for en fabrikants ure, kan ikke erstattes med de dele, der er fremstillet for en anden fabrikants ure. Leveringen af tjenesteydelserne vedligeholdelse og reparation afhænger således helt og holdent af den pågældende fabrikants levering af reservedele, og denne har således en monopolstilling.

55 Endelig har sagsøgeren bestridt Kommissionens påstand i den anfægtede beslutnings punkt 26 om, at »markedet for reservedele« ikke er et relevant marked, hvis det er muligt for forbrugeren at skifte til et andet primærprodukt. Selv om det er muligt for forbrugeren at skifte til et andet mærke på urmarkedet, har Kommissionen ikke ifølge sagsøgeren godtgjort, at indehaveren af et schweizisk ur rent faktisk skifter til et andet mærke, hvorfor Kommissionens omtale af dette forhold er uden relevans.

56 Kommissionen har for det første gjort gældende, at dens undersøgelse har vist, at tjenesteydelserne vedligeholdelse og reparation samt levering af reservedele udgør et eftersalgsmarked, der adskiller sig fra det primære marked for fremstilling af ure.

57 Herefter har Kommissionen henvist til den anfægtede beslutnings punkt 14, hvorefter det ikke var den muligt på grundlag af de oplysninger, den var i besiddelse af, præcist at definere markedet. Den antog derfor (den anfægtede beslutning, punkt 15), at det relevante marked uanset sin tvivl herom (den anfægtede beslutning, punkt 14) bestod dels af det primære marked for luksus- eller prestigeprægede ure sammen med de tilknyttede eftersalgsmarkeder for reparation og vedligeholdelse, dels af reservedelsmarkedet.

58 Uanset vanskelighederne ved at definere markedet har Kommissionen ikke fundet noget bevis for, at der mellem de af klagen omfattede virksomheder foreligger en aftale eller en samordnet praksis. Kommissionen har også konstateret, at de virksomheder, som klagen var rettet imod, ikke kollektivt havde nogen dominerende stilling, eftersom de er i stærk indbyrdes konkurrence (den anfægtede beslutning, punkt 40). Følgelig kunne Kommissionen med føje konkludere, at den ikke havde fundet bevis for, at der forelå en overtrædelse af konkurrencereglerne på nogen af markederne, uanset definitionen heraf.

59 Kommissionen har for det andet anfægtet sagsøgerens argument om, at det i den anfægtede beslutning fejlagtigt blev konstateret, at markedet for »tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse af ure« ikke udgør et særskilt marked, men skal undersøges under ét med det primære marked.

60 Kommissionen har med føje kunnet knytte en forbindelse mellem det primære marked for fremstilling og for salg af luksusure og de to eftersalgsmarkeder (jf. navnlig den anfægtede beslutning, punkt 18). Sagsøgeren har begrænset sig til at give udtryk for sin uenighed med Kommissionens vurdering uden at fremføre noget bevis eller argument, der godtgør, at denne vurdering var forkert.

61 Ifølge Kommissionen byggede dennes konklusion i den anfægtede beslutning vedrørende det relevante marked både på oplysninger, som sagsøgeren havde fremlagt i klagen, og på resultaterne af Kommissionens egen undersøgelse. Desuden har Kommissionen i den anfægtede beslutning nævnt specifikke oplysninger vedrørende det relevante produktmarked, navnlig vedrørende eftersalgsmarkederne for vedligeholdelse og reparation på den ene side og for komponenter og reservedele på den anden side (den anfægtede beslutning, punkt 19-26, samt fodnoterne på s. 15 og 18-20).

62 Intervenienten har gjort gældende, at Kommissionen i den anfægtede beslutnings punkt 22 med rette har kunnet konkludere, at køberens udgift til eftersalgsservice over urets levetid er en mindre udgift sammenlignet med den første udgift til selve uret, og at eftersalgsserviceudgiften af forbrugeren anses for et forhold, der i den samlede pris er relativt betydningsløst. Intervenientens erfaring viser, at udgifterne til service og reparation ikke er noget, som køberen af et ur umiddelbart og først og fremmest tænker på. Tilsvarende har eftersalgsservice af ure af høj kvalitet, som er meget tekniske, særlige kendetegn, der skal tages i betragtning. Hvert ur består af et meget stort antal komponenter, og komponenterne er forskellige for hver urmodel. Kompetencen, ekspertisen og de for reparation af denne type ure krævede instrumenter er derfor meget vigtige.

63 Desuden har intervenienten gjort gældende, at det for hvert mærke er af største betydning, at kvaliteten af eftersalgsservicen og af reparationsarbejdet er høj, eftersom forbrugerne opfatter disse tjenesteydelser som værende en del af selve urets kvalitet. Ifølge intervenientens erfaring kan dette kun garanteres ved hjælp af en lang uddannelse, udstyr, retningslinjer og en kontrol, som nødvendiggør en anseelig investering fra intervenientens side.

64 Intervenienten tilslutter sig således Kommissionens standpunkt, hvorefter markederne for eftersalg, for reparation og for reservedele ikke er forskellige markeder. Tværtimod drejer det sig om accessoriske dele af det primære marked, hvor der hersker en livlig konkurrence, og som de er helt afhængige af.

Rettens bemærkninger

65 Ifølge fast retspraksis må den prøvelse, som Unionens retsinstanser foretager af Kommissionens skønsbeføjelse i behandlingen af klager, ikke føre til, at de sætter deres eget skøn vedrørende Fællesskabets interesse i stedet for Kommissionens, men har til formål at kontrollere, at den anfægtede beslutning ikke hviler på materielt urigtige omstændigheder, og at den hverken er behæftet med en retlig fejl, et åbenbart urigtigt skøn eller magtfordrejning (Rettens dom af 14.2.2001, sag T-115/99, SEP mod Kommissionen, Sml. II, s. 691, præmis 34, og den i præmis 26 ovenfor nævnte dom i sagen Piau mod Kommissionen, præmis 81).

66 Tilsvarende kan Unionens retsinstanser kun foretage en begrænset prøvelse af definitionen af det omhandlede, det pågældende eller det relevante marked, i den udstrækning denne definition indebærer komplekse økonomiske vurderinger fra Kommissionens side (jf. i denne retning Rettens dom af 17.9.2007, sag T-201/04, Microsoft mod Kommissionen, Sml. II, s. 3601, præmis 482, og af 7.5.2009, sag T-151/05, NVV m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1219, præmis 53).

67 Begrebet det relevante marked indebærer nemlig, at der kan være effektiv konkurrence mellem de varer eller tjenesteydelser, som indgår i markedet, hvilket forudsætter en tilstrækkelig grad af mulighed for udskiftning mellem disse varer eller tjenesteydelser, der indgår i samme marked, med henblik på samme anvendelse (jf. i denne retning Domstolens dom af 13.2.1979, sag 85/76, Hoffmann-La Roche mod Kommissionen, Sml. s. 461, præmis 28, og Rettens dom af 30.1.2007, sag T-340/03, France Télécom mod Kommissionen, Sml. II, s. 107, præmis 80). Muligheden for udskiftning eller substitution vurderes ikke kun i forhold til produkternes eller tjenesteydelsernes objektive kendetegn; også konkurrencevilkårene samt efterspørgsels- og udbudsstrukturen på det pågældende marked må tillægges betydning (Domstolens dom af 9.11.1983, sag 322/81, Michelin mod Kommissionen, Sml. s. 3461, præmis 37, og Rettens dom af 17.12.2003, sag T-219/99, British Airways mod Kommissionen, Sml. II, s. 5917, præmis 91).

68 Det fremgår ligeledes af Kommissionens meddelelse om afgrænsning af det relevante marked i forbindelse med Fællesskabets konkurrenceret (EFT 1997 C 372, s. 5, punkt 7), at der »[v]ed det relevante produktmarked forstås […] markedet for alle de produkter og/eller tjenesteydelser, som forbrugeren anser for indbyrdes substituerbare på grund af deres egenskaber, pris og anvendelsesformål«.

69 Ifølge denne meddelelse fastlægges der ved vurderingen af efterspørgselssubstitution en række varer, der af forbrugerne betragtes som substitutionsprodukter. Det kan f.eks. ske ved et tankeeksperiment, hvor man forestiller sig små, men vedvarende ændringer i de relative priser og vurderer kundernes sandsynlige reaktion herpå. Kommissionen har i denne meddelelses punkt 17 præciseret følgende:

»Det afgørende spørgsmål er, om [...] kunder[ne] ville skifte til lettilgængelige substitutionsprodukter eller leverandører andre steder på grund af en hypotetisk, lille (i størrelsesordenen 5-10 %) varig stigning i den relative pris på de pågældende produkter og i de pågældende områder. Hvis substitutionen er tilstrækkelig til at gøre prisstigningen urentabel på grund af den omsætningsnedgang, den medfører, medtages yderligere substitutionsprodukter […] i det relevante marked.«

70 Desuden fremgår følgende af denne meddelelses punkt 56:

»Der findes en række områder, hvor der må udvises stor omhu ved anvendelsen af ovennævnte principper. Dette er tilfældet, når man undersøger primære og sekundære markeder, især når virksomheders adfærd på et givet tidspunkt skal undersøges på grundlag af artikel [82 EF]. Metoden til afgrænsning af markederne i disse tilfælde er den samme, dvs. at man vurderer kundernes reaktion på relative prisændringer på grundlag af deres indkøbsbeslutninger, men samtidig tager hensyn til begrænsninger i substitutionsmulighederne som følge af betingelserne på de tilknyttede markeder.

Markedet for sekundære produkter, f.eks. reservedele, kan blive afgrænset snævert, når foreneligheden med det primære produkt er af stor betydning. Problemerne med at finde kompatible sekundære produkter samt de primære produkters høje priser og lange levetid kan gøre de relative prisstigninger på sekundære produkter rentable. Der kan ske en anden markedsafgrænsning, hvis der er mulighed for en betydelig substitution mellem de sekundære produkter, eller hvis de primære produkters egenskaber giver mulighed for en hurtig og direkte forbrugerreaktion på relative prisstigninger på de sekundære produkter.«

71 I det foreliggende tilfælde har Kommissionen, inden den undersøgte, om der umiddelbart forelå den konkurrencebegrænsende praksis, som var genstand for klagen (den anfægtede beslutning, punkt 27-42), anført, at den formodede, at der eksisterede et primært produktmarked, det for luksus- eller prestigeprægede ure, og to eftersalgsmarkeder, det for tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse af luksus- eller prestigeprægede ure og det for reservedele til disse ure (den anfægtede beslutning, punkt 15). På grundlag af sin umiddelbare undersøgelse fandt Kommissionen ikke, at de to eftersalgsmarkeder udgjorde adskilte relevante markeder, men at de skulle betragtes under ét med det primære marked (den anfægtede beslutning, punkt 17).

72 Sagsøgeren har i det væsentlige fremført to klagepunkter angående disse konstateringer. For det første mener sagsøgeren, at Kommissionen fejlagtigt har erstattet det under den administrative procedure anvendte begreb »ure, det kan betale sig at reparere« med begrebet »luksus- eller prestigeprægede ure«. For det andet har sagsøgeren gjort gældende, at Kommissionen fejlagtigt har anset markedet for tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse af ure og »markedet for reservedele« for ikke at udgøre særskilte markeder, men markeder, der skal behandles under ét med markedet for luksus- eller prestigeprægede ure. Sagsøgeren har også hævdet, at de for mærkerne specifikke reservedele ikke kan substitueres, således at hver fabrikant har en monopolstilling i forhold til de af denne fremstillede specifikke reservedele.

Om det første klagepunkt vedrørende den fejlagtige erstatning af begrebet »ure, det kan betale sig at reparere« med begrebet »luksus- eller prestigeprægede ure«

73 Hvad angår sagsøgerens første klagepunkt skal det først og fremmest påpeges, at sagsøgeren selv på s. 5 i klagen har anført, at efterspørgslen på reservedele kun findes »for dyre ure«, eftersom mindre dyre ure, når de går i stykker, blot erstattes med et nyt ur. For det andet har sagsøgeren i sin skrivelse af 30. januar 2008 anført, at de af klagen omfattede ure har en »nypris« fra 1 500 til 4 000 EUR, hvorimod et urs væsentligste funktion, dvs. at angive tiden, ifølge en af Kommissionen i dennes foreløbige standpunkt citeret ekspert fuldt ud og med præcision opfyldes af ure fra priser omkring 25 EUR.

74 Eftersom priserne på ure i det af sagsøgeren angivne sortiment er 60 til 160 gange højere end priserne på de billigste ure, der ikke desto mindre opfylder deres primære funktion på pålidelig vis, mener Retten ikke, at Kommissionen har begået en fejl, da den fandt, at de af klagen omfattede ure er »luksus- eller prestigeprægede ure«.

75 Sagsøgerens første klagepunkt må således forkastes.

Om det andet klagepunkt vedrørende den manglende særskilte undersøgelse af markedet for tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse af ure samt markedet for reservedele

76 Med det andet klagepunkt har sagsøgeren kritiseret Kommissionen for ikke at have behandlet markedet for tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse af ure samt markedet eller markederne for reservedele som relevante særskilte markeder, men behandlet dem under ét med markedet for luksus- eller prestigeprægede ure som et samlet marked. Desuden har sagsøgeren kritiseret Kommissionen for ikke i den anfægtede beslutning at have taget hensyn til den omstændighed, at de for mærkerne specifikke reservedele ikke kan substitueres.

77 Hvad angår disse eftersalgsmarkeder er Kommissionen i den anfægtede beslutning nået frem til følgende generelle konstateringer:

»d) Eftersalgsmarkeder

(17) Som allerede forklaret i punkt 15 ovenfor har Kommissionen undersøgt to eftersalgsmarkeder: markedet for eftersalgsservice (reparation og vedligeholdelse) og markedet for reservedele, eftersom disse to markeder anses for at være typeeksempler på eftersalgsmarkeder. Den umiddelbare vurdering af situationen på det primære marked for fremstilling og salg af luksus- eller prestigeprægede ure samt på eftersalgsmarkederne fører til den konklusion, at eftersalgsmarkederne ikke skal anses for at være relevante særskilte produktmarkeder, men skal undersøges under ét med det primære marked […]

(18) Selv hvis det antages, at disse markeder skulle anses som værende relevante særskilte markeder, gør den omstændighed, at det primære marked forekommer at være konkurrencepræget, det i øvrigt meget usandsynligt, at der foreligger eventuelle konkurrencebegrænsende virkninger. Navnlig har prisstigningerne på eftersalgsmarkedet en tendens til ikke at være rentable på grund af deres indvirkning på salget på det primære marked, medmindre der på det primære marked er en prisnedsættelse for at kompensere for de højere priser på eftersalgsmarkederne. Der er derfor en høj grad af sandsynlighed for, at konkurrencen på det primære marked sikrer en konkurrencedygtig samlet pris for produkt- og tjenesteydelsespakken både på det primære marked og på eftersalgsmarkederne (uanset at kunderne ikke har baseret deres valg på præcise livscyklusberegninger).«

— Om undersøgelsen af reservedelsmarkedet

78 Indledningsvis skal Retten undersøge Kommissionens konstatering af, at reservedelsmarkedet for luksus- eller prestigeprægede ure ikke udgør et særskilt relevant marked. Kommissionen har i denne henseende bemærket følgende:

»(ii) Komponenter og reservedele til luksus- eller prestigeprægede ure

(23) Som tidligere anført synes eftersalgsmarkedet for komponenter og reservedele til luksus- eller prestigeprægede ure at afhænge af det primære marked for disse ure, og det er nært tilknyttet dette. Denne konstatering går imod de af [sagsøgeren] dragne konklusioner, som mener, at reservedelsmarkedet i det foreliggende tilfælde er et særskilt marked […]

(24) Desuden har Kommissionen taget hensyn til det forhold, at det er muligt, at et eftersalgsmarked, der består af sekundære produkter (reservedele) til et primærprodukts mærke, i to tilfælde ikke er et relevant marked: for det første når en forbruger har muligheden for at skifte til en anden fabrikants sekundære produkter, og for det andet når det er muligt for en forbruger at udskifte det primære produkt og dermed undgå den højere pris på eftersalgsmarkedet. Det er i det foreliggende tilfælde åbenbart, at forbrugerne ikke er fastlåste uden mulighed for at skifte til et andet primært eller sekundært produkt.

(25) Hvad angår muligheden for at skifte til en anden fabrikants sekundære produkter skal det fastslås, at [sagsøgeren] ikke kunne give en fuldstændig, præcis og sammenhængende forklaring vedrørende udstrækningen af og grænserne for muligheden for at substituere reservedele til luksus- eller prestigeprægede ure.

(26) Hvad angår muligheden for at skifte til et andet primærprodukt står det dog de mulige købere af luksus- eller prestigeprægede ure helt frit at vælge blandt adskillige eksisterende mærker på luksus- eller prestigeprægede ure, som konkurrerer med hinanden. Hvad angår kunderne, som allerede ejer sådanne ure, er det principielt muligt for dem at udskifte primærproduktet, hovedsageligt fordi mange luksus- eller prestigeprægede ure kan have store restværdier på mange brugtmarkeder, og fordi udgifterne forbundet med udskiftning ikke kræver nogen investering i form af eksempelvis oplæring, ændring af vaner eller udskiftning af installationer, software osv., hvilket gør udskiftningen endnu lettere. Det følger af det ovenstående, at forbrugerne har en lang række muligheder for at skifte fra et produkt til et andet, uden at der påløber ekstraudgifter.«

79 Ifølge den generelle konstatering i den anfægtede beslutnings punkt 24 kan reservedelsmarkedet for primærprodukterne af et vist mærke således ikke udgøre et særskilt relevant marked i to tilfælde: for det første i tilfælde, hvor forbrugeren kan skifte til reservedele, som en anden fabrikant har fremstillet, og for det andet i tilfælde, hvor forbrugeren kan skifte til et andet primærprodukt med henblik på at undgå en prisstigning på reservedelsmarkedet.

80 Det bemærkes, at sagsøgeren ikke har bestridt denne generelle konstatering som sådan. Desuden finder Retten, at konstateringen er forenelig med den i præmis 67 ovenfor nævnte retspraksis og med meddelelsen om afgrænsning af det relevante marked, dog under forudsætning af, at det godtgøres, at et tilstrækkeligt stort antal forbrugere i tilfælde af en moderat og permanent prisstigning på de sekundære produkter vil skifte til de andre produkter, primære eller sekundære, for ikke at gøre en sådan prisstigning rentabel.

81 Retten skal således undersøge Kommissionens betragtninger i den anfægtede beslutning vedrørende anvendelsen af det kriterium, den har haft til hensigt at opstille i den nævnte beslutnings punkt 24.

82 Indledningsvis bemærkes, at uanset at Kommissionen i resten af den anfægtede beslutning har betragtet »reservedelsmarkedet« som et enkelt eftersalgsmarked (jf. navnlig den anfægtede beslutning, punkt 17 og 23), har den i den anfægtede beslutnings punkt 24 undersøgt de tilfælde, hvor et »[reservedelsmarked] til et primærprodukts mærke« ikke kunne udgøre et særskilt relevant marked.

83 Det skal derfor fastslås, at den anfægtede beslutnings punkt 24, 25 og 26 har behandlet to delvis forskellige sider af definitionen af det relevante marked. Det drejer sig for det første om spørgsmålet, om alle reservedele til luksus- eller prestigeprægede ure udgør et enkelt marked, eller om de udgør mange markeder, eftersom de for mærkerne specifikke reservedele udgør særskilte markeder. Forholdene vedrørende dette spørgsmål — forbrugerens mulighed for at skifte til reservedele fremstillet af andre fabrikanter med henblik på at undgå den af en vis fabrikant indførte prisstigning — behandles af Kommissionen i den anfægtede beslutnings punkt 25. For det andet drejer det sig om spørgsmålet, om reservedelsmarkedet eller de mange reservedelsmarkeder skal behandles som relevante særskilte markeder, eller om de skal behandles under ét med det primære marked for luksus- eller prestigeprægede ure som et enkelt relevant fælles marked. Forholdene vedrørende dette spørgsmål — hvad angår forbrugerens mulighed for at skifte til et andet primærprodukt med henblik på at undgå en af en vis fabrikant indført prisstigning på reservedele — er af Kommissionen blevet undersøgt i den anfægtede beslutnings punkt 26.

84 Hvad for det første angår forbrugerens mulighed for at skifte til reservedele, som er fremstillet af andre fabrikanter, skal det indledningsvis fastslås som omhandlet i den i præmis 67-70 ovenfor nævnte retspraksis og i meddelelsen om afgrænsning af det relevante marked, at spørgsmålet, om en sådan mulighed foreligger, og dermed spørgsmålet, om det drejer sig om et enkelt reservedelsmarked eller om mange for mærkerne specifikke reservedelsmarkeder, først og fremmest afhænger af, om der foreligger en tilstrækkelig grad af mulighed for at substituere reservedele, som er fremstillet af de forskellige fabrikanter.

85 Det fremgår herved af den anfægtede beslutnings ordlyd, at Kommissionen har valgt ikke udtrykkeligt at tage stilling til muligheden for at substituere reservedele, som er fremstillet af de forskellige fabrikanter, idet Kommissionen i den anfægtede beslut-

nings punkt 25 har begrænset sig til at fastslå, at »[sagsøgeren] ikke kunne give en fuldstændig, præcis og sammenhængende forklaring vedrørende udstrækningen af og grænserne for muligheden for at substituere reservedele til luksus- eller prestigeprægede ure«.

86 Denne tilgang står i kontrast til det foreløbige standpunkt, hvori Kommissionen udtrykkeligt hævdede, at der generelt ikke var nogen mulighed for at substituere reservedele, der henhører under forskellige mærker, på grund af forskellene i størrelse, design og andre forhold. Ifølge det foreløbige standpunkt er fabrikanterne af luksus- eller prestigeprægede ure således de eneste leverandører af specifikke sortimenter af reservedele til deres egne ure.

87 Tilsvarende har intervenienten erklæret, at komponenterne i hvert ur er forskellige, og at en stor del af reservedelene til dennes ure ikke kan udskiftes med dele, som er fremstillet af andre fabrikanter, fordi primærprodukterne ikke er kompatible.

88 Desuden fremgår det af sagsakten, at sagsøgeren under den administrative procedure har fremlagt kopier af de schweiziske konkurrencemyndigheders beslutning i sagen ETA SA Manufacture horlogère suisse (Recueil des décisions et communications des autorités suisses de concurrence, 2005/1, s. 128) og af et foreløbigt standpunkt af 12. juli 2002 fra den nederlandske konkurrencemyndighed vedrørende en klage, som kan sammenlignes med den for Kommissionen indbragte klage. Den nederlandske konkurrencemyndighed mente, at »de pågældende ures reservedele [var] tilknyttet mærket og ikke [kunne] substitueres«, således at der forelå mange markeder, nemlig et marked for de specifikke reservedele, der henhører under hvert mærke. De schweiziske konkurrencemyndigheder mente ikke, at de urkomponenter, som var kompatible med en given urserie, kunne substitueres med komponenter, der var kompatible med andre serier, således at de af ETA fremstillede reservedele tilhørte mange relevante markeder.

89 Uafhængigt af spørgsmålet, om Kommissionen i den anfægtede beslutning skulle have taget hensyn til disse omstændigheder, eller om de er af en sådan beskaffenhed, at de afkræfter Kommissionens vurdering, skal det fastslås, at forbrugerens mulighed for at skifte til reservedele, som er fremstillet af en anden fabrikant, med henblik på at undgå en prisstigning på reservedele, på ingen måde var fastslået i den anfægtede beslutning. Følgelig kunne Kommissionen ikke ved afgrænsningen af det i den foreliggende sag relevante marked støtte sig på dette argument.

90 Desuden kan det ikke udelukkes, at Kommissionen, hvis den havde valgt at tage stilling til muligheden for at substituere reservedele, var nået frem til den konklusion — navnlig på grundlag af sin vurdering i det foreløbige standpunkt og på grundlag af de faktiske omstændigheder, som fulgte af de schweiziske konkurrencemyndigheders beslutning og af den nederlandske konkurrencemyndigheds foreløbige standpunkt — at der generelt ikke foreligger mulighed for at substituere reservedele henhørende under forskellige mærker, således at der i hvert fald ikke i forhold til de for mærkerne specifikke dele kan eksistere nogen effektiv konkurrence mellem disse dele.

91 For det andet skal Retten undersøge Kommissionens konstatering af, at forbrugerne kan undgå prisstigningen på reservedele ved at skifte til et andet primærprodukt.

92 For det første foreligger denne mulighed ifølge den anfægtede beslutning, selv når forbrugeren allerede ejer et luksus- eller prestigepræget ur, eftersom dette ur kan have en stor restværdi på brugtmarkedet. Desuden lettes denne mulighed af, at den bl.a. ikke er forbundet med nogen oplæring, ændring af vaner eller udskiftning af installationer eller software.

93 Det påpeges indledningsvis, at på grund af kompleksiteten af reparation og vedligeholdelse af ure stammer efterspørgslen på reservedele i princippet ikke fra brugerne af ure, men fra specialister, som leverer disse tjenesteydelser. Ud fra en forbrugersynsvinkel vil prisstigningen på reservedele således normalt være indeholdt i prisen på disse tjenesteydelser.

94 Det skal herefter konstateres, at Kommissionen ved den analyse, som har ført frem til dens konklusion vedrørende forbrugerens mulighed for at skifte til at andet primærprodukt, på ingen måde har taget hensyn til sin konstatering i den anfægtede beslutnings punkt 22, hvorefter køberens udgift til eftersalgsservice i urets levetid er en mindre udgift sammenlignet med den første udgift til selve det luksus- eller prestigeprægede ur, og hvorefter eftersalgsserviceudgiften af forbrugeren anses for et forhold, der i den samlede pris er relativt betydningsløs.

95 I denne henseende følger det af dokumenter, som er blevet fremlagt på Rettens begæring, og af erklæringer fra intervenienten, at de samlede udgifter til tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse af disse ure over en tiårig periode for de fleste modellers vedkommende vil være mindre end 5 % af det nye urs købspris. Det skal desuden understreges, at prisen på reservedele normalt er indeholdt i denne udgift, således at reservedelsprisen procentuelt udgør en endnu mindre del af det nye urs købspris. En moderat prisstigning på reservedele ses således fortsat at være et ubetydeligt beløb i forhold til prisen på et nyt luksus- eller prestigepræget ur.

96 Denne omstændighed kan i sig selv påvirke gyldigheden af Kommissionens konstatering vedrørende forbrugerens mulighed for at skifte til et andet primærprodukt. Kommissionen har nemlig ikke godtgjort, at forbrugeren fornuftigvis kunne skifte til et andet primærprodukt med det formål at undgå prisstigningen på tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse, som er en følge af den moderate prisstigning på re-

servedele, når henses til, at købet af et andet primærprodukt indebærer en væsentlig højere udgift.

97 Kommissionens oplysning om, at der eksisterer et brugtmarked for urene, kan ikke kompensere for denne undladelse i dens vurdering. I den anfægtede beslutnings punkt 26 begrænser Kommissionen sig til at anføre, at »det principielt [er] muligt […] at udskifte primærproduktet, hovedsageligt fordi mange luksus- eller prestigeprægede ure kan have store restværdier på adskillige brugtmarkeder«.

98 Kommissionen har ikke i denne henseende hævdet, at alle eller bare størstedelen af luksus- eller prestigeprægede ure har en høj restværdi på brugtmarkedet. Det fremgår således af den anfægtede beslutning, at et køb af et luksus- eller prestigepræget ur til en fornuftig pris kun er en mulighed. Selv i tilfælde af salg på brugtmarkedet har Kommissionen endvidere slet ikke undersøgt spørgsmålet, om differencen mellem den pris, man får, og prisen på et andet ur — og dermed det tab, forbrugeren lider ved at udskifte ur — er mindre end det beløb, som vil kunne spares ved således at undgå en moderat prisstigning på reservedele til et bestemt mærke.

99 Det skal tilføjes, at man med henblik på at sælge et ur på brugtmarkedet i princippet skal sikre, at uret er i god stand. Forbrugeren skal således i princippet lade et ur reparere, inden det sælges, og i mangel herpå skal køberen påtage sig udgiften til en sådan reparation, hvilket under alle omstændigheder indvirker på den salgspris, forbrugeren modtager. Kommissionens argument om, at forbrugeren kan undgå en prisstigning på reservedele ved at sælge sit ur på brugtmarkedet og ved at købe et andet ur, er således ganske usandsynligt, fordi den eventuelle prisstigning på reservedele under alle omstændigheder skal bæres af forbrugeren.

100 Endelig mener Kommissionen ikke i den anfægtede beslutnings punkt 26, at omkostningen forbundet med udskiftning til et andet primærprodukt kræver nogen investering i form af eksempelvis oplæring, ændring af vaner eller udskiftning af installationer eller software, hvilket gør en sådan udskiftning endnu lettere.

101 Det skal i denne forbindelse fastslås, at Kommissionen har valgt at betragte reservedelsmarkedet fra slutbrugerens (brugeren af uret) synsvinkel. Brugen af et sådant forbrugsgode kræver dog typisk ikke nogen investering i oplæring, ændring af vaner eller udskiftning af installationer eller software. Kommissionen kan således ikke med føje antage, at den omstændighed, at sådanne investeringer ikke er nødvendige, gør overgangen til et andet primærprodukt lettere.

102 På grundlag af det ovenstående skal det fastslås, at Kommissionen ikke i den anfægtede beslutnings punkt 26 har godtgjort, at forbrugerne, der allerede ejer et luksus- eller prestigepræget ur, fornuftigvis kunne skifte til et andet primærprodukt med henblik på at undgå en prisstigning på reservedele. De af Kommissionen fremførte argumenter antyder kun en rent teoretisk mulighed for en overgang til et andet primærprodukt, som ikke er et tilstrækkeligt bevis i forhold til definitionen på det relevante marked. Denne definition bygger nemlig på forestillingen om, at der foreligger en effektiv konkurrence, hvilket forudsætter, at et tilstrækkeligt stort antal forbrugere reelt vil skifte til et andet primærprodukt i tilfælde af en moderat prisstigning på reservedele for at gøre en sådan stigning urentabel (jf. præmis 67, 69 og 70 ovenfor).

103 For det andet skal det undersøges, hvilke konsekvenser det har, at det i punkt 26 og i fodnoten på s. 27 i den anfægtede beslutning påstås, at potentielle købere af luksus- eller prestigeprægede ure frit kan vælge blandt adskillige eksisterende mærker på luksus- eller prestigeprægede ure, som konkurrerer med hinanden. I den henseende har

Kommissionen under retsmødet anført, at de i den anfægtede beslutning fremførte argumenter angående forbrugere, der allerede ejer disse ure, ikke udgør hovedgrundlaget for dens konklusion vedrørende definitionen på det relevante marked. Kommissionen har anført, at grunden til, at det primære marked og eftersalgsmarkederne skal behandles under ét som et enkelt fælles marked (»systemmarked«), er, at konsekvenserne af prisstigningerne på eftersalgsmarkederne vil være, at efterspørgslen bevæger sig mod produkterne fra andre fabrikanter på det primære marked, hvilket vil gøre en sådan stigning urentabel.

104 Det skal fastslås, at denne fremgangsmåde er forenelig med retspraksis, eftersom det ikke inden for rammerne af definitionen på det relevante marked er nødvendigt at begrænse sig alene til de omhandlede varers og tjenesteydelsers objektive kendetegn; også konkurrencevilkårene samt efterspørgsels- og udbudsstrukturen på det pågældende marked må tillægges betydning (jf. præmis 67 ovenfor).

105 Det fremgår imidlertid af den i præmis 67 ovenfor nævnte retspraksis og af meddelelsen om afgrænsning af det relevante marked, at en forudsætning for, at det primære marked og eftersalgsmarkederne kan behandles under ét, eventuelt som et enkelt fælles marked eller et »systemmarked«, er, at det i det tilfælde, Kommissionen har taget højde for (jf. præmis 103 ovenfor), godtgøres, at et tilstrækkeligt stort antal forbrugere skifter til andre primærprodukter i tilfælde af en moderat prisstigning på produkter eller tjenesteydelser, som henhører under eftersalgsmarkederne, for at gøre en sådan stigning urentabel (jf. også i denne retning Rettens dom af 12.12.1991, sag T-30/89, Hilti mod Kommissionen, Sml. II, s. 1439, præmis 75). I modsætning til det, Kommissionen har antydet i punkt 26 og i fodnoten på s. 27 i den anfægtede beslutning, er alene forbrugerens mulighed for at vælge blandt adskillige eksisterende mærker på det primære marked med andre ord ikke tilstrækkeligt for at behandle det primære marked og eftersalgsmarkederne som et enkelt marked, hvis ikke det er blevet godtgjort, at dette valg navnlig træffes på grund af konkurrencebetingelserne på det sekundære marked.

106 I det foreliggende tilfælde har Kommissionen dog ikke i den anfægtede beslutning godtgjort, at en bestemt fabrikants prisstigninger på eftersalgsmarkederne ville have nogen indvirkning på dennes salgstal på det primære marked. Tværtimod har Kommissionen gentagne gange fremhævet, at udgiften til tjenesteydelserne vedligeholdelse og reparation (hvori reservedelsprisen er indbefattet) ikke er store, og at de er uden betydning i forhold til den første udgift til selve det luksus- eller prestigeprægede ur (jf. præmis 94 ovenfor). Ifølge Kommissionens udtalelse i fodnoten på s. 27 i den anfægtede beslutning er dette stadig en mindre udgift i forhold til købsprisen, selv hvis der tages hensyn til hele produktets levetid, således at det ikke er sandsynligt, at de potentielle købere regner på denne udgift for hele primærproduktets levetid. På denne baggrund har Kommissionen i samme fodnote konkluderet, at »forbrugeren ikke betragter udgiften til eftersalgsservice som et kriterium, når denne vælger et ur«.

107 Det fremgår således af det ovenstående, at Kommissionen hverken har godtgjort, at forbrugerne, der allerede ejer et luksus- eller prestigepræget ur, fornuftigvis kan skifte til et andet primærprodukt med henblik på at undgå en prisstigning på reservedele, eller at prisen på reservedele generelt påvirker konkurrencen mellem primærprodukterne. Følgelig har Kommissionen ikke godtgjort, at konsekvenserne af en bestemt fabrikants moderate prisstigning på reservedele vil være, at efterspørgslen bevæger sig mod andre fabrikanters ure, hvilket vil gøre en sådan stigning urentabel. Kommissionen har således anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved at undersøge markederne under ét, som om de udgjorde et enkelt marked.

108 Denne konklusion støttes af det forhold, sådan som det fremgår af de schweziske konkurrencemyndigheders beslutning i sagen ETA SA Manufacture horlogère suisse, at ETA er den største fabrikant af komponenter og reservedele til schweiziske ure, herunder til luksus- eller prestigeprægede ure. Dette selskab fremstiller dog ikke hele ure. Når visse økonomiske aktører er specialiserede og kun er virksomme på eftersalgsmarkedet til et primært marked, udgør dette dog ifølge retspraksis i sig selv et væsentligt indicium for, at der findes et særskilt marked (jf. i denne retning og analogt den i præmis 105 ovenfor nævnte dom i sagen Hilti mod Kommissionen, præmis 67).

109 Det skal således fastslås, at det ikke kan udelukkes, at Kommissionen uden at have begået denne fejl, og hvis den havde taget hensyn til sin konstatering i det foreløbige standpunkt om, at der generelt ikke var nogen mulighed for at substituere reservedele henhørende under forskellige mærker, og til sagsøgerens argumenter i denne henseende (jf. præmis 86, 88 og 89 ovenfor), ville have konkluderet, at der fandtes relevante særskilte markeder, som bestod af de for mærkerne specifikke reservedele i kraft af, at de kunne substitueres.

— Om undersøgelsen af markedet for tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse

110 Hvad angår markedet for tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse af ure skal Retten undersøge spørgsmålet, om Kommissionens konklusion i den anfægtede beslutnings punkt 17, hvorefter dette marked ikke kan behandles som et særskilt relevant marked, er berettiget ud fra betragtningerne i den anfægtede beslutnings punkt 19-22.

111 I de sidstnævnte punkter har Kommissionen udtalt følgende:

»(i) Eftersalgsvedligeholdelse og -reparation

(19) Den naturlige udvikling på det markedet, der er kendetegnet ved en fornyet efterspørgsel på komplekse mekaniske urværker i sektoren for luksus- eller pre-

stigeprægede ure, ses at have fået størstedelen af grupperne af fabrikanter af sådanne ure til at ændre deres politik og til kun at tillade, at disse ure vedligeholdes og repareres i deres eget selektive distributionssystem. De sidste 20 år har fabrikanterne af luksus- eller prestigeprægede ure en efter en — afhængigt af den prioritet hver enkelt fabrikant har tillagt segmentet for luksusprodukter — valgt denne særlige strategi til leveringen af denne eftersalgsservice.

(20) Kommissionen bemærker, at urfabrikanterne anser eftersalgsvedligeholdelse og -reparation for at være en accessorisk tjenesteydelse til ursalget, hvilket bl.a. ses af urfabrikanternes indtjening på dette marked. Denne indtjening er ikke væsentlig og udgør i gennemsnit en lille del af de samlede indtægter. Vejledt af kundekredsens efterspørgsel opfatter fabrikanterne af luksus- eller prestigeprægede ure desuden oprettelsen af et homogent og ensartet eftersalgsnetværk af høj kvalitet som værende et vigtigt forhold og en grundlæggende integreret del af deres konkurrencestrategi på det primære marked. Ifølge fabrikanterne ville primærproduktet miste sin værdi blandt kunderne, hvis dets image skulle forbindes med alt andet end en førsteklasses eftersalgsvedligeholdelse, som er specifik for mærket, og som enten varetages af urfabrikanterne selv eller af autoriserede servicecentre.

(21) Hvad angår de uafhængige urreparatører synes de ikke altid at være i stand til at opfylde de krav til kvalitet, som urfabrikanterne og de af dem autoriserede værksteder kan tilbyde […] Ifølge visse urfabrikanter vedrører op til 30 % af de reparationer, som foretages på deres eftersalgsservicecentre, desuden skader, som skyldes utilstrækkelige eller fejlbehæftede reparationer, som er udført på urværksteder, der ikke har det egnede kendskab eller den egnede kompetence.

(22) Det skal også påpeges, at en anden særegenhed ved det omhandlede produkt består i, at køberens udgift til eftersalgsservice i et luksus- eller prestigepræget urs levetid er ubetydelig i forhold til den første udgift til selve uret, og at eftersalgsserviceudgiften af forbrugeren anses for et forhold, der i den samlede »pakke« er relativt betydningsløs.«

112 For det første skal det erindres (jf. præmis 108 ovenfor), at når visse økonomiske aktører er specialiserede og kun er virksomme på eftersalgsmarkedet til et primært marked, udgør dette i sig selv et væsentligt indicium for, at der findes et særskilt marked.

113 Sagsøgeren har dog under den administrative procedure anført, at den omstændighed, at de uafhængige urmagere, som udgør et erhverv, ikke er virksomme på urmarkedet, men kun på markedet for tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse af ure, i sig selv udgør et indicium for, at der findes et særskilt marked for disse tjenesteydelser. Kommissionen har undladt at tage hensyn til dette væsentlige indicium, som sagsøgeren har fremført.

114 Uanset at omstændighederne i sagen er meget specifikke, når henses til, at det drejer sig dels om et produktmarked, dels om et eftersalgsservicemarked, skal det for det andet bemærkes, at Kommissionen ikke kan fritages fra at tage hensyn til retspraksis vedrørende definitionen på det relevante marked, når den vælger at betragte eftersalgsmarkedet under ét med det primære marked, eventuelt som et enkelt relevant marked.

115 Med undtagelsen af angivelsen af, at udgiften til eftersalgsservice er en mindre udgift i forhold til den første udgift til et luksus- eller prestigepræget ur, har ingen af Kommissionens betragtninger i den anfægtede beslutnings punkt 19-22 behandlet de i retspraksis nævnte forhold, som er gengivet i præmis 67 ovenfor, og i øvrigt heller ikke de i meddelelsen om afgrænsning af det relevante marked nævnte forhold (jf. præmis 68-70 ovenfor).

116 Det skal desuden fastslås, at Kommissionen ikke har foretaget den analyse, som den anså for den mest relevante i forhold til reservedelsmarkedet eller -markederne, nemlig analysen med henblik på at fastslå, om forbrugerne alt andet lige kan undgå en prisstigning på tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse ved at skifte til andre fabrikanters primærprodukter.

117 For det tredje skal det påpeges, at det af den anfægtede beslutnings punkt 22 fremgår, at udgiften til eftersalgsservice var ubetydelig i forhold til den første udgift til selve uret, og at det af fodnoten på s. 27 i den anfægtede beslutning sås, at »forbrugeren [ikke] betragter udgiften til eftersalgsservice som et kriterium, når denne vælger et ur«.

118 Henset til disse forhold og til den anfægtede beslutnings mangel på enhver redegørelse, der tager hensyn til de i retspraksis og i meddelelsen om afgrænsning af det relevante marked opstillede kriterier (nævnt i præmis 67-70 ovenfor), finder Retten således ikke, at Kommissionen har godtgjort, hverken at konsekvensen af en moderat prisstigning på markedet for tjenesteydelser ville være, at der ville indtræde en ændret efterspørgsel på markedet for luksus- eller prestigeprægede ure, hvilket ville

gøre en sådan stigning urentabel, eller at prisen på tjenesteydelser generelt påvirker konkurrencen mellem primærprodukterne.

119 Heraf følger, at Kommissionen ikke på grundlag af de i den anfægtede beslutnings punkt 19-22 nævnte betragtninger kunne konkludere, at markedet for tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse af ure ikke udgjorde et særskilt relevant marked, men at det derimod skulle undersøges under ét med markedet for luksus- eller prestigeprægede ure. Kommissionen har derfor herved anlagt et åbenbart urigtigt skøn.

120 Eftersom Kommissionens konstateringer af, at markedet for tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse af ure og reservedelsmarkedet eller -markederne ikke udgør relevante markeder, der skal undersøges særskilt, var behæftet med åbenbare fejlskøn, skal det undersøges, om Kommissionen på trods af disse fejl med rette kunne konkludere, at der ikke forelå en tilstrækkelig interesse for Fællesskabet i Kommissionens fortsatte behandling af sagen.

121 Det fremgår klart af den anfægtede beslutning, at den ringe sandsynlighed for, at der er sket overtrædelser af artikel 81 EF og 82 EF, indgår blandt de primære begrundelser til støtte for Kommissionens konklusion om, at der ikke forelå en sådan interesse. Det skal således undersøges, om den fejlagtige definition af det relevante marked kunne have haft en indvirkning på Kommissionens konstateringer vedrørende sandsynligheden for, at Fællesskabets konkurrenceregler var blevet overtrådt.

3. *Om tilsidesættelsen af artikel 81 EF*

Parternes argumenter

122 Sagsøgeren har gjort gældende, at de schweiziske urfabrikanter reelt under tilsidesættelse af artikel 81 EF var blevet enige om at fjerne de uafhængige urreparatører fra fællesmarkedet for tjenesteydelserne vedligeholdelse og reparation af ure. Ifølge sagsøgeren begik Kommissionen tillige en fejl ved at antage, at den praksis, der består i at nægte at levere reservedele til uafhængige reparatører, udgør et selektivt distributionssystem, der falder ind under gruppefritagelsen som fastsat i forordning nr. 2790/1999.

123 Hvad angår den anfægtede beslutnings punkt 27 og 28, hvori Kommissionen påstår ikke at have fundet noget bevis for, at der skulle foreligge en samordnet praksis, har sagsøgeren gjort gældende, at forekomsten af en sådan praksis normalt ikke påvises ved direkte beviser, men ved indicier. I det foreliggende tilfælde har sagsøgeren dog under den administrative procedure fremlagt flere indicier i denne henseende. Sagsøgeren har for det første anført, at størstedelen af de schweiziske urfabrikanter under en given periode har afbrudt leveringen af reservedele, for det andet tilhører næsten alle de fabrikanter, mod hvem klagen er rettet, velorganiserede »grupper« af fabrikanter, for det tredje at de meget regelmæssigt mødes for som medlemmer af Fédération horlogère suisse (FHS) at behandle strategispørgsmål. Kommissionen undlod dog at tage hensyn til disse omstændigheder og begrænsede sig til at anfægte længden af den periode, under hvilken de schweiziske urfabrikanters reelle vægring af at levere reservedele fandt sted (den anfægtede beslutning, punkt 16). Selv denne konstatering fra Kommissionen var ugrundet, eftersom sagsøgeren havde tilsendt den et dokument med angivelse af den tidsmæssige afgrænsning af den omtvistede vægring i en bestemt medlemsstat.

124 Ifølge sagsøgeren har Kommissionen under alle omstændigheder fejlagtigt konkluderet, at den omhandlede praksis kunne omfattes af en undtagelse til anvendelsen af artikel 81, stk. 1, EF, eftersom de i artikel 81, stk. 3, EF fastsatte betingelser, som præciseret i forordning nr. 2790/1999, ikke var opfyldt.

125 Kommissionen har gjort gældende, at den i den anfægtede beslutnings punkt 27 og 28 forklarede, at den ikke i løbet af sin undersøgelse havde fundet noget bevis til støtte for, at der skulle foreligge en samordnet praksis mellem fabrikanterne af luksus- eller prestigeprægede ure. Sagsøgeren havde ikke fremlagt nogen troværdige oplysninger, som den havde kunnet lægge til grund for at fastslå en tilsidesættelse af artikel 81 EF. Tværtimod viste det primære marked sig at være konkurrencepræget, hvilket sagsøgeren ikke bestrider.

126 Hvad angår det af sagsøgeren fremlagte dokument vedrørende den tidsmæssige afgrænsning af vægringen har Kommissionen understreget, at det var affattet af sagsøgeren selv, uden at dets kilde var præciseret, og at det kun vedrørte en enkelt medlemsstat. Følgelig havde dette dokument kun en ringe bevisværdi. Under alle omstændigheder viste dokumentet en progressiv vægring ved at levere reservedele til ure mellem 1985 og 2008, hvilket afspejlede en naturlig markedsudvikling.

127 Kommissionen betragter de schweiziske urfabrikanters selektive distributionssystem som foreneligt med bestemmelserne i forordning nr. 2790/1999, ligesom intet er bevist til støtte for, at der forelå en praksis i strid med denne forordnings artikel 4, litra a). Den omstændighed, at de schweiziske urfabrikanter havde ændret praksis til et selektivt distributionssystem, som byggede på kvalitetskriterier, var helt og holdent resultatet af markedsdynamikken og svarede til forbrugernes efterspørgsel og til fabrikanternes mål om at sikre tjenesteydelser af bedre kvalitet.

128 Intervenienten har gjort gældende, at sagsøgerens påstand vedrørende afgrænsningen af vægringsperioden — som strakte sig over en periode på »ca. to år« forud for klagens indgivelse — ikke er korrekt i faktisk henseende.

129 I øvrigt tilslutter intervenienten sig Kommissionens konstatering af, at kvaliteten af den af de uafhængige urreparatører leverede eftersalgsservice i højere grad er genstand for klager end kvaliteten på reparationer, som autoriserede detailhandlere eller fabrikanterne selv udfører.

Rettens bemærkninger

130 Hvad angår sagsøgerens klagepunkt om, at der består et kartel mellem de schweiziske urfabrikanter, skal det for det første fastslås, at sagsøgeren ikke har været i stand til at godtgøre, at Kommissionens konstatering i den anfægtede beslutnings punkt 28 — hvorefter sagsøgeren intet har bevist om, at der skulle bestå et kartel eller en samordnet praksis med henblik på at fjerne de uafhængige urmagere fra markedet for tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse af luksus- og prestigeprægede ure — er ulovlig.

131 Navnlig skal det fastslås, at dokumentet med titlen »Vægringens udvikling« viser, at alene 3 mærker nægtede at levere reservedele i 1985, at dette antal i 1990 var steget til 5, i 1995 til 15, i 2000 til 35, i 2005 til 38, og endelig at dette antal i 2008 var nået op på 50.

132 Det skal således fastslås, at selv dette dokument, som er affattet af sagsøgeren, peger mod en bekræftelse af Kommissionens standpunkt, hvorefter vægringens udvikling ikke var konsekvensen af et kartel, men følgen af uafhængige forretningsbeslutninger, som de schweiziske urfabrikanter havde truffet.

133 For det andet har sagsøgeren anført, at den selektive reservedelsdistributionspraksis — som indebærer, at leveringen af disse dele til uafhængige urmagere nægtes, og at det forbydes selskaber i netværket at levere disse dele til aktører uden for netværket — er en praksis i strid med artikel 81 EF og ikke kan falde ind under gruppefritagelsen efter forordning nr. 2790/1999.

134 Det skal påpeges, at artikel 2, stk. 1, i denne forordning bestemmer følgende:

»I henhold til […] artikel 81, stk. 3, [EF] og med forbehold af denne forordnings bestemmelser erklæres artikel 81, stk. 1, [EF] herved uanvendelig på aftaler eller samordnet praksis mellem to eller flere virksomheder, der i relation til denne forordning virker inden for forskellige produktions- eller distributionsled, når disse aftaler eller denne praksis vedrører de betingelser, hvorpå parterne kan købe, sælge eller videresælge visse varer eller tjenester (i det følgende benævnt »vertikale aftaler«).

Denne fritagelse finder anvendelse, for så vidt som disse aftaler indeholder konkurrencebegrænsninger, der falder ind under artikel 81, stk. 1 [EF] (i det følgende benævnt »vertikale begrænsninger«).«

135 Ifølge samme forordnings artikel 3 gælder »fritagelsen efter artikel 2 på betingelse af, at leverandørens markedsandel ikke overstiger 30 % af det relevante marked, hvorpå denne sælger aftalevarerne eller -tjenesterne«.

136 Desuden fremgår følgende af punkt 94 i retningslinjer for vertikale begrænsninger (EFT 2000 C 291, s. 1):

»Hvis en leverandør producerer både originaludstyr og reservedele til dette udstyr, vil han ofte være den eneste eller den største leverandør på markedet for reservedele til eftersalgsservice […] Det relevante marked for så vidt angår anvendelsen af [forordning nr. 2790/1999] kan være markedet for originaludstyr, inklusive reservedele, eller særskilte markeder for originaludstyr og for eftersalgsservice afhængigt af sagens nærmere omstændigheder, såsom virkningerne af de pågældende begrænsninger, udstyrets levetid og reparations- eller udskiftningsomkostningernes størrelse.«

137 I det foreliggende tilfælde har Kommissionen herved konkluderet følgende i den anfægtede beslutnings punkt 33:

»[…] Som det allerede tidligere er blevet forklaret, har den af Kommissionen med henblik på den foreliggende sag foretagne analyse ledt frem til den konklusion, at eftersalgsmarkedet for reservedele ikke kan opfattes som et særskilt marked af det primære marked. Følgelig er det en given urfabrikants magt på det generelle marked, der skal vurderes, og der skal navnlig tages hensyn til dennes stilling og styrke på det primære marked. De af klagen omfattede urfabrikanter synes derfor under hensyntagen til det forhold, at ingen af dem ses at indtage en dominerende stilling på det primære marked eller at have en markedsandel over 30 %, at kunne være omfattet af gruppefritagelsesforordningen.«

138 Det skal påpeges, at det ikke kan udelukkes, at Kommissionen, hvis ikke den havde anlagt det åbenbart urigtige skøn som påvist i præmis 107 ovenfor, ville have konkluderet, at der forelå særskilte separate markeder bestående af de for mærkerne specifikke reservedele, fordi de kunne substitueres.

139 Imidlertid er det ikke i den anfægtede beslutning påvist, at de schweiziske urfabrikanters markedsandel heller ikke på markederne for de for mærkerne specifikke reservedele overstiger 30 %.

140 Under disse omstændigheder kan det ikke udelukkes, at Kommissionen — hvis ikke den havde anlagt det åbenbart urigtige skøn, som er påvist i præmis 107 ovenfor, og hvis den i den anfægtede beslutning havde gentaget sin konstatering fra det foreløbige standpunkt, hvorefter fabrikanterne af luksus- eller prestigeprægede ure var de eneste leverandører af specifikke sortimenter af reservedele til deres egne mærker — ville have konkluderet, at den ved forordning nr. 2790/1999 fastsatte fritagelse, henset til bestemmelsen i forordningens artikel 3, ikke fandt anvendelse.

141 Hvad angår den ringe sandsynlighed for, at de selektive distributionssystemer er i strid med artikel 81 EF, skal det desuden fremhæves, at Kommissionen i den anfægtede beslutnings punkt 43, under overskriften »Konklusion«, ikke nævner noget andet forhold ud over, at gruppefritagelsen i medfør af forordning nr. 2790/1999 fandt anvendelse. Retten mener således, at dette forhold var af afgørende betydning i den henseende.

142 Det skal følgelig fastslås, at det åbenbart urigtige skøn, der er påvist i præmis 107 ovenfor, også fejlbehæfter Kommissionens konklusion vedrørende den ringe sandsynlighed for, at der foreligger en overtrædelse af artikel 81 EF.

4. *Om tilsidesættelsen af artikel 82 EF*

Parternes argumenter

143 Hvad angår Kommissionens konstateringer i den anfægtede beslutnings punkt 39-42 har sagsøgeren gjort gældende, at Kommissionen i det foreløbige standpunkt har anerkendt, at der foreligger en dominerende stilling eller et monopol for hver schweizisk urfabrikant i forhold til de for dennes mærke specifikke reservedele. Ved at nægte fortsat at levere deres reservedele mener sagsøgeren, at der fra disse fabrikanters side foreligger misbrug.

144 Den omstændighed, at det schweiziske urmarked ifølge Kommissionen er et konkurrencepræget marked, er ifølge sagsøgeren uden relevans for konkurrencebetingelserne på markedet for tjenesteydelserne vedligeholdelse og reparation, der i det foreliggende tilfælde skulle have været fastholdt som et særskilt relevant marked. Sagsøgeren har påpeget, at dette sidstnævnte marked ikke længere er konkurrencepræget, undtagen hvad angår den resterende konkurrence mellem de uafhængige urreparatører og de schweiziske urfabrikanter. De schweiziske urfabrikanters praksis, der består i at nægte fortsat at levere reservedele, tilsigter også at fjerne denne resterende konkurrence.

145 Kommissionen har understreget, at det primære marked ifølge dens analyse er urmarkedet, og at eftersalgsmarkedet for reservedele til ure helt og holdent er afhængigt af urmarkedet. Urmarkedet har vist sig tilstrækkeligt konkurrencepræget, og der er ikke noget forhold, der støtter eksistensen af en dominerende kollektiv stilling for de schweiziske urfabrikanter og dermed heller ikke af misbrug af dominerende stilling.

146 Intervenienten har bekræftet, at selskabet ikke indtager en dominerende stilling på det primære marked. De nødvendige betingelser for at etablere en dominerende kollektiv stilling foreligger heller ikke.

Rettens bemærkninger

147 Kommissionen konkluderede følgende i den anfægtede beslutnings punkt 41:

»[H]vad angår eftersalgsmarkederne er det allerede blevet fastslået, [at] det forekommer usandsynligt, at de udgør et marked, der skal vurderes særskilt, og spørgsmålet om dominerende stilling på disse markeder skal derfor ikke vurderes særskilt i forhold til det primære marked.«

148 I den anfægtede beslutnings punkt 44, med overskriften »Konklusion«, har Kommissionen udtalt følgende:

»[A]nalysen har ført til den umiddelbare konklusion, at eftersalgsmarkederne ikke i det foreliggende tilfælde udgør særskilte markeder, og at der derfor ikke på de undersøgte eftersalgsmarkeder synes at foreligge nogen dominerende stilling, hverken kollektiv eller individuel. I fraværet af nogen dominerende stilling har spørgsmålet om misbrug mistet enhver relevans.«

149 Som det allerede er blevet bemærket i præmis 109 ovenfor, kan det ikke udelukkes, at Kommissionen, hvis ikke den havde anlagt det åbenbart urigtige skøn, som er påvist

i præmis 107 ovenfor, ville have antaget, at de for mærkerne specifikke reservedele udgjorde særskilte relevante markeder, fordi de kunne substitueres.

150 Det skal fastslås, at den anfægtede beslutning ikke indeholder nogen analyse af den stilling, som de schweiziske urfabrikanter indtager på markederne for de for deres egne mærker specifikke reservedele. I den anfægtede beslutning har Kommissionen således hverken distanceret sig fra sin konstatering i det foreløbige standpunkt, hvorefter fabrikanterne af luksus- eller prestigeprægede ure var de eneste leverandører af specifikke sortimenter af reservedele til deres egne mærker, eller taget stilling til sagsøgerens påstand om, at de schweiziske urfabrikanter indtog en dominerende stilling på markederne for de for deres egne mærker specifikke reservedele.

151 Hvis Kommissionen havde konkluderet, at der fandtes relevante særskilte markeder, som bestod af de for mærkerne specifikke reservedele, og derfor havde undersøgt de schweiziske urfabrikanters stilling på disse markeder, kan det således ikke udelukkes, at den ville have gentaget sin konstatering i det foreløbige standpunkt, hvorefter fabrikanterne af luksus- eller prestigeprægede ure var de eneste leverandører af specifikke sortimenter af reservedele til deres egne mærker. Det kan således ikke udelukkes, at Kommissionen på dette grundlag ville have fastslået, at de nævnte fabrikanter indtog en dominerende stilling eller havde et monopol i hvert fald hvad angår visse sortimenter af deres reservedele, som udgør relevante markeder.

152 Eftersom Kommissionen støttede sin konklusion om den ringe sandsynlighed for, at der forelå overtrædelser af artikel 82 EF, på de schweiziske urfabrikanters manglende dominerende stilling, er også denne konklusion i forbindelse med definitionen af det relevante marked behæftet med et åbenbart urigtigt skøn.

5. *Om vurderingen af den tilstrækkelige interesse for Fællesskabet i en fortsat undersøgelse*

Parternes argumenter

153 Sagsøgeren mener, at Kommissionens udtalelser i den anfægtede beslutnings punkt 9 angående den påståede overtrædelses begrænsede indvirkning på fællesmarkedets funktion, kompleksiteten af den påkrævede undersøgelse og den begrænsede sandsynlighed for at kunne bevise overtrædelserne er forkerte, eller at de i hvert fald ikke støttes af noget bevis eller noget argument. Navnlig mener sagsøgeren, at udtalelsen vedrørende de påståede overtrædelsers begrænsede indvirkning er forkert, når henses til muligheden for, at et håndværk forsvinder i Unionen.

154 Sagsøgeren har desuden gjort gældende, at Kommissionen i den anfægtede beslutnings punkt 14, samtidigt med at den anerkender, at den »ikke er overbevist om, at markedet for luksus- eller prestigeprægede ure i det foreliggende tilfælde er det relevante primære marked«, ikke desto mindre fastholder denne definition som grundlag for sin vurdering. I mangel på en definition af det relevante marked kunne Kommissionen tilsvarende kun, uden at begå en logisk fejlslutning, konkludere, at »der ikke [havde] været nogen antydning af, at dette markeds funktion var blevet forstyrret«.

155 Kommissionen havde også undladt at tage hensyn til den omstændighed, at den påståede konkurrencebegrænsende adfærd vedrører alle medlemsstaterne, hvorfor det ville være mest nærliggende, at den vedtog foranstaltninger til genoprettelse af en sund konkurrence på fællesmarkedet. Sagsøgeren har henvist til retspraksis vedrørende spørgsmålet, om Kommissionen ved at henvise klageren til de nationale domstole har taget hensyn til omfanget af den beskyttelse, disse kan give. I det foreliggende tilfælde kan afgørelsen fra en enkelt myndighed eller en enkelt national domstol ikke

løse problemet med konkurrenceforvrængningen, navnlig ikke eftersom de schweiziske urmærker ikke alle er repræsenteret i alle medlemsstaterne.

156 Kommissionen har henvist til den i præmis 28 ovenfor nævnte dom i sagen Ufex m.fl. mod Kommissionen (præmis 79). Kommissionen har gjort gældende, at den tilstrækkelige interesse for Fællesskabet i en fortsat undersøgelse skal vurderes ud fra et afvejningskriterium. Under anvendelse af dette kriterium var den beføjet til at konkludere, at en klage ikke var af tilstrækkelig interesse for Fællesskabet til at fortsætte en undersøgelse desangående, og dette på baggrund af et enkelt forhold eller af kombinationen af forskellige forhold. Eftersom vurderingen af en klages interesse for Fællesskabet afhænger af omstændighederne i hvert enkelt konkret tilfælde, bør antallet af kriterier, som Kommissionen kan lægge vægt på, ikke begrænses, og det bør modsat heller ikke pålægges Kommissionen udelukkende at anvende bestemte kriterier.

Rettens bemærkninger

157 Kommissionen kan ifølge fast retspraksis, når den beslutter at prioritere de klager, som er indbragt for den, fastsætte en rækkefølge for behandlingen af klagerne og kan som kriterium for prioriteringen anvende en sags fællesskabsinteresse (jf. den i præmis 27 ovenfor nævnte dom i sagen Tremblay m.fl. mod Kommissionen, præmis 60; jf. i denne retning Rettens dom af 18.9.1992, sag T-24/90, Automec mod Kommissionen, Sml. II, s. 2223, præmis 83-85).

158 Ved vurderingen af Fællesskabets interesse i at fortsætte undersøgelsen af en sag skal Kommissionen tage hensyn til den konkrete sags omstændigheder og navnlig de faktiske og retlige forhold, der er blevet fremført i klagen. Den skal bl.a. foretage en afvej-

ning af den påståede overtrædelses betydning for fællesmarkedets funktion, sandsynligheden for, at det kan godtgøres, at der foreligger en overtrædelse, og omfanget af de undersøgelser, der vil være nødvendige for at give Kommissionen det bedst mulige grundlag for at udføre sin opgave med at sikre overholdelsen af traktatens artikel 81 EF og 82 EF (jf. i denne retning den i præmis 157 ovenfor nævnte dom i sagen Automec mod Kommissionen, præmis 86, den i præmis 27 ovenfor nævnte dom i sagen Tremblay m.fl. mod Kommissionen, præmis 62, og den i præmis 27 ovenfor nævnte dom i sagen Sodima mod Kommissionen, præmis 46).

159 I denne henseende tilkommer det navnlig Retten at efterprøve, om det fremgår af beslutningen, at Kommissionen har afvejet den påståede overtrædelses betydning for fællesmarkedets funktion, sandsynligheden for, at det kunne godtgøres, at der forelå en overtrædelse, og omfanget af de undersøgelser, der ville være nødvendige for at give Kommissionen det bedst mulige grundlag for at udføre sin opgave med at sikre overholdelsen af artikel 81 EF og 82 EF (jf. den i præmis 27 ovenfor nævnte dom i sagen Sodima mod Kommissionen, præmis 46 og den deri nævnte retspraksis).

160 Desuden skal der henvises til den i præmis 65 ovenfor nævnte retspraksis, hvorefter den prøvelse, som Unionens retsinstanser foretager af Kommissionens skønsbeføjelse i behandlingen af klager, ikke må føre til, at de sætter deres eget skøn af Fællesskabets interesse i stedet for Kommissionens, men har til formål at kontrollere, at den anfægtede beslutning ikke hviler på materielt urigtige omstændigheder, og at den hverken er behæftet med en retlig fejl, et åbenbart urigtigt skøn eller magtfordrejning.

161 Endelig skal der også henvises til, at et åbenbart urigtigt skøn ikke kan være tilstrækkeligt til at medføre, at den anfægtede beslutning annulleres, hvis det i det konkrete tilfælde ikke har haft nogen betydning for resultatet (Rettens dom af 12.9.2007, sag T-60/05, UFEX m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 3397, præmis 77; jf. i denne retning Rettens dom af 14.5.2002, sag T-126/99, Graphischer Maschinenbau mod Kommissionen, Sml. II, s. 2427, præmis 48 og 49). Tilsvarende behøver Kommissionen kun i forhold til at opfylde sin begrundelsespligt at redegøre for de faktiske omstændighe-

der og retlige betragtninger, der har været afgørende med henblik på beslutningens opbygning (jf. Rettens dom af 4.9.2009, sag T-211/05, Italien mod Kommissionen, Sml. II, s. 2777, præmis 68 og den deri nævnte retspraksis).

162 I den anfægtede beslutnings opbygning er det således betydningen af de utilstrækkeligt begrundede betragtninger (jf. præmis 49 ovenfor), den manglende hensyntagen til relevante forhold på trods af Kommissionens pligt til omhyggeligt at undersøge alle retlige og faktiske omstændigheder, som sagsøgeren bringer til dens kundskab (jf. præmis 33 ovenfor), og åbenbart urigtige skøn (jf. præmis 107 og 119 ovenfor), der skal undersøges med henblik på at afgøre, om disse ulovligheder vil kunne påvirke den af Kommissionen foretagne afvejning af den påståede overtrædelses betydning for fællesmarkedets funktion, og sandsynligheden for, at det kan godtgøres, at der foreligger en overtrædelse, og at omfanget af de undersøgelser, der vil være nødvendige, kan godtgøres.

163 Det skal i herved påpeges, at Kommissionens konstatering af, at der ikke forelå en tilstrækkelig interesse for Fællesskabet i en fortsat undersøgelse, hviler på fire centrale overvejelser. For det første vedrører klagen kun et marked eller et markedssegment af en begrænset størrelse, således at også markedets økonomiske betydning er begrænset. For det andet kan Kommissionen ikke på grundlag af sine oplysninger konkludere, at der foreligger et kartel eller en samordnet praksis, og det er usandsynligt, at de schweiziske urfabrikanters selektive distributionssystemer ikke er omfattet af gruppefritagelsen, der er fastsat i forordning nr. 2790/1999. For det tredje synes der ikke at foreligge nogen dominerende stilling, da de to eftersalgsmarkeder ikke udgør særskilte markeder, således at spørgsmålet, om der foreligger misbrug, er uden relevans. For det fjerde er sandsynligheden for at kunne godtgøre, at den påståede overtrædelse af konkurrencereglerne foreligger, efter Kommissionens vurdering af de påståede overtrædelser ringe, selv ved tildeling af ekstra ressourcer til behandling af klagen. Selv hvis der kunne godtgøres at foreligge overtrædelser, forekommer de na-

tionale konkurrencemyndigheder og domstole under alle omstændigheder at være de rette til at behandle sådanne overtrædelser (jf. præmis 8-11 ovenfor).

164 Retten finder for det første, at overvejelsen om, at klagen kun vedrører et marked eller et markedssegment af en begrænset størrelse, således at også markedets økonomiske betydning er begrænset, har spillet en væsentlig rolle i Kommissionens afvejning af de forhold, der skulle vurderes med henblik på at afgøre, om der forelå en tilstrækkelig interesse for Fællesskabet i en fortsat undersøgelse. Denne overvejelse er dog ikke tilstrækkeligt begrundet, og der er sket tilsidesættelse af pligten til at tage hensyn til alle relevante retlige og faktiske omstændigheder samt til omhyggeligt at undersøge samtlige sådanne omstændigheder, som sagsøgeren bringer til dens kundskab (jf. præmis 49 ovenfor).

165 For det andet skal det påpeges, at de åbenbart urigtige skøn, som Kommissionen anlagde i forbindelse med definitionen af det relevante marked, bevirker, at også dens konklusioner vedrørende den ringe sandsynlighed for, at der foreligger overtrædelser af artikel 81 EF og 82 EF, er fejlbehæftede.

166 Kommissionens betragtning i den anfægtede beslutnings punkt 14, hvorefter den »ikke er overbevist om, at markedet for luksus- eller prestigeprægede ure i det foreliggende tilfælde er det relevante (primære) marked«, og hvorefter det i hvert fald ikke var nødvendigt at foretage en præcis afgrænsning af det relevante marked, eftersom »der ikke [havde] været nogen antydning af, at dette markeds funktion var blevet forstyrret«, kan ikke kompensere for disse ulovligheder.

167 Det skal herved erindres, at Kommissionen i den anfægtede beslutnings punkt 33 (jf. præmis 137 ovenfor) konkluderede følgende:

»[D]en af Kommissionen med henblik på den foreliggende sag foretagne analyse [har] ledt frem til den konklusion, at eftersalgsmarkedet for reservedele ikke kan opfattes som et særskilt marked af det primære marked. Følgelig er det en given urfabrikants magt på det generelle marked, der skal vurderes, og der skal navnlig tages hensyn til dennes stilling og styrke på det primære marked. De af klagen omfattede urfabrikanter ses derfor under hensyntagen til det forhold, at ingen af dem forekommer at indtage en dominerende stilling på det primære marked eller at have en markedsandel over 30 %, at kunne være omfattet af gruppefritagelses-forordningen.«

168 Tilsvarende skal det påpeges, at Kommissionen i den anfægtede beslutnings punkt 44 (jf. præmis 148 ovenfor) konkluderede følgende:

»[A]nalysen har ført til den umiddelbare konklusion, at eftersalgsmarkederne ikke i det foreliggende tilfælde udgør særskilte markeder, og at der derfor ikke på de undersøgte eftersalgsmarkeder synes at foreligge nogen dominerende stilling […]. I fraværet af nogen dominerende stilling har spørgsmålet om misbrug mistet enhver relevans.«

169 Det fremgår således klart af den anfægtede beslutning, at Kommissionen har støttet sig på den umiddelbare definition af markedet for at underbygge sin konklusion vedrørende den ringe grad af sandsynlighed for, at der forelå overtrædelser af artikel 81 EF og 82 EF, og at den har lagt denne sidstnævnte konklusion til grund for sin konstatering af, at der ikke var nogen antydning af, at det omhandlede marked var blevet forstyrret. Kommissionen kan således ikke med føje foregive, at det ikke var nødvendigt at definere det relevante marked, fordi der ikke var nogen antydning af forstyrrelser på markedet, eftersom dens konstatering vedrørende fraværet af sådan-

ne forstyrrelser rent faktisk byggede på den definition af det relevante marked, som Kommissionen under alle omstændigheder havde foretaget.

170 Kommissionens ulovligheder i forbindelse med definitionen af det relevante marked kan heller ikke neutraliseres af dens påstand i den anfægtede beslutnings punkt 18 om, at »[s]elv hvis det antages, at disse markeder skulle anses som værende relevante særskilte markeder, gør den omstændighed, at det primære marked forekommer at være konkurrencepræget, det i øvrigt meget usandsynligt, at der foreligger eventuelle konkurrencebegrænsende virkninger[; n]avnlig har prisstigningerne på eftersalgsmarkedet en tendens til ikke at være rentable på grund af deres indvirkning på salget på det primære marked, medmindre der på det primære marked er en prisnedsættelse for at kompensere for de højere priser på eftersalgsmarkederne«.

171 Kommissionen har nemlig hverken med nogen analyse eller noget bevis underbygget sin påstand om, at »prisstigningerne på eftersalgsmarkedet [har] en tendens til ikke at være rentable på grund af deres indvirkning på salget på det primære marked«. Tværtimod har Kommissionen i den anfægtede beslutning henvist til et forhold, som drager beslutningen i tvivl, idet den understregede, at »forbrugeren [ikke] betragter udgiften til eftersalgsservice som et kriterium, når denne vælger et ur«. Den formodede konsekvens af nævnte forhold er nemlig, at prisstigningen på denne service — eller på reservedele omfattet af prisen på denne service — ikke påvirker efterspørgslen på urene af det mærke, som indfører prisstigninger på eftersalgsmarkedet (jf. præmis 106 ovenfor).

172 Eftersom de væsentligste overvejelser, der støtter Kommissionens konklusion om, at der ikke foreligger nogen tilstrækkelig interesse for Fællesskabet i en fortsat undersøgelse, er fejlbehæftede, da de ikke er tilstrækkeligt begrundede, da der ikke er taget hensyn til et relevant forhold, som klageren har fremført, og da der er anlagt åbenbart urigtige skøn, skal det for det tredje undersøges, om da den eneste tilbageværende gyldige begrundelse om, at de nationale konkurrencemyndigheder eller domstole må

være de rette til at efterprøve, om der eventuelt var sket overtrædelser af artikel 81 EF og 82 EF og til at behandle dem, i sig selv kan begrunde Kommissionens konklusion om, at der ikke forelå nogen tilstrækkelig interesse for Fællesskabet.

173 Der skal peges på retspraksis, hvorefter Kommissionen, når virkningerne af de påståede overtrædelser, der er genstand for en klage, i det væsentligste kun er mærkbare i én enkelt medlemsstat, og når klageren allerede har indbragt spørgsmålet om overtrædelserne for denne medlemsstats domstole og dens kompetente administrative myndigheder, er berettiget til at afvise klagen med den begrundelse, at sagen ikke har tilstrækkelig interesse for Fællesskabet, hvorved det dog forudsættes, at klagerens rettigheder kan beskyttes i tilstrækkelig grad af de nationale instanser, hvilket kun er tilfældet, hvis disse er i stand til at indhente de nødvendige faktiske oplysninger med henblik på afgørelsen af, om den anfægtede praksis udgør en overtrædelse af de nævnte bestemmelser i traktaten (Rettens dom af 3.7.2007, sag T-458/04, Au lys de France mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 83; jf. i denne retning Rettens dom i den i præmis 157 ovenfor nævnte dom i sagen Automec mod Kommissionen, præmis 89-96).

174 Det skal tilsvarende fastslås, at de tidligere sager, hvori Retten allerede har haft lejlighed til at tage stilling til en begrundelse fra Kommissionen angående klageres mulighed for at forsvare deres rettigheder for nationale myndigheder eller domstole, vedrørte situationer, hvor udstrækningen af den af de nævnte klagere kritiserede praksis hovedsageligt var begrænset til en enkelt medlemsstats område, og disse myndigheder eller domstole allerede var blevet forelagt klagen (Rettens dom af 24.1.1995, sag T-114/92, BEMIM mod Kommissionen, Sml. II, s. 147, præmis 76 og 77, den i præmis 27 ovenfor nævnte dom i sagen Tremblay m.fl. mod Kommissionen, præmis 73 og 74, den i præmis 26 ovenfor nævnte dom i sagen AEPI mod Kommissionen, præmis 46, og den i præmis 161 ovenfor nævnte dom i sagen UFEX m.fl. mod Kommissionen, præmis 157).

175 Uanset at Kommissionen har udtalt, at der findes små variationer mellem medlemsstaterne hvad angår udstrækningen af den af klageren kritiserede praksis, har den derimod i det foreliggende tilfælde indrømmet, at denne praksis i hvert fald vedrører

fem medlemsstaters område, og den hverken bestrider eller bekræfter, at denne praksis forekommer på hele Unionens område.

176 Selv hvis det antages, at de nationale myndigheder og domstole er de rette til at behandle de eventuelle overtrædelser, der er genstand for klagen, sådan som Kommissionen har konkluderet i den anfægtede beslutnings punkt 8, er denne enkeltstående overvejelse således ikke tilstrækkelig til at støtte Kommissionens endelige konklusion om, at der ikke foreligger nogen tilstrækkelig interesse for Fællesskabet. Den kritiserede praksis forekommer nemlig i mindst fem medlemsstater og eventuelt i alle medlemsstater, og den kan tilregnes virksomheder med hovedsæde og produktion uden for Unionen, hvilket udgør et indicium for, at en unionsforanstaltning kunne være mere effektiv end mange nationale foranstaltninger.

177 På baggrund af samtlige anførte betragtninger skal det konkluderes, at Kommissionens ulovligheder er af en beskaffenhed med indvirkning på dens vurdering af, om der foreligger en tilstrækkelig interesse for Fællesskabet i den fortsatte undersøgelse af klagen.

178 Følgelig skal den anfægtede beslutning annulleres, uden at det er nødvendigt at undersøge hverken sagsøgerens øvrige anbringender og argumenter eller dennes begæring om, at der af sagsakterne slettes en passage i Kommissionens svar på Rettens skriftlige spørgsmål.

Sagens omkostninger

179 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Hvis der er flere tabende parter, træffer Retten afgørelse om omkostningernes fordeling.

180 Da Kommissionen og intervenienten i det foreliggende tilfælde har tabt sagen, skal det fastslås, at intervenienten ud over at bære sine egne omkostninger betaler de omkostninger, som sagsøgeren har båret på grund af interventionen, og at Kommissionen ud over at bære sine egne omkostninger betaler resten af sagsøgerens omkostninger i overensstemmelse med dennes påstand herom.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Fjerde Afdeling):

1) Kommissionens beslutning K(2008) 3600 af 10. juli 2008 i sag COMP/E-1/39097 annulleres.

2) Ud over at bære sine egne omkostninger betaler Richemont International SA de omkostninger, som Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR) har båret på grund af interventionen.

3) Ud over at bære sine egne omkostninger betaler Europa-Kommissionen resten af CEAHR's omkostninger.

Czúcz Labucka O'Higgins

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 15. december 2010.

Underskrifter

Indhold

Sagens faktiske omstændigheder ..... II - 5872

Retsforhandlinger og parternes påstande ..... II - 5875

Retlige bemærkninger ..... II - 5877

1. Om størrelsen på det i klagen omhandlede marked og dets økonomiske betydning ..... II - 5878

Parternes argumenter ..... II - 5878

Rettens bemærkninger ..... II - 5879

2. Om definitionen af det relevante marked ..... II - 5886

Parternes argumenter ..... II - 5886

Rettens bemærkninger ..... II - 5891

Om det første klagepunkt vedrørende den fejlagtige erstatning af begrebet »ure, det kan betale sig at reparere« med begrebet »luksus- eller prestigeprægede ure« ..... II - 5894

Om det andet klagepunkt vedrørende den manglende særskilte undersøgelse af markedet for tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse af ure samt markedet for reservedele ..... II - 5895

— Om undersøgelsen af reservedelsmarkedet ..... II - 5896

— Om undersøgelsen af markedet for tjenesteydelserne reparation og vedligeholdelse ..... II - 5907

3. Om tilsidesættelsen af artikel 81 EF ..... II - 5912

Parternes argumenter ..... II - 5912

Rettens bemærkninger ..... II - 5914

4. Om tilsidesættelsen af artikel 82 EF ..... II - 5918

Parternes argumenter ..... II - 5918

Rettens bemærkninger ..... II - 5919

5. Om vurderingen af den tilstrækkelige interesse for Fællesskabet i en fortsat undersøgelse ..... II - 5921

Parternes argumenter ..... II - 5921

Rettens bemærkninger ..... II - 5922

Sagens omkostninger ..... II - 5930